

2.870
„Considerăm că dacă toți membrii conducerii centrale, județene și locale a partidului vor face din timp abonament la oficiosul «Dreptatea» vor avea la îndemână un mijloc de informare politică, iar apariția sa va putea deveni zilnică.”

Ion DIACONESCU – Raportul la Congresul PNȚCD

Seria a V-a

16 PAGINI – 400 LEI

Numărul 90 • Februarie 1996

Dreptatea

P 229 297

PERIODIC AL PARTIDULUI NAȚIONAL ȚĂRĂNESC CREȘTIN DEMOCRAT

Academicianul Gabriel TEPELEA la 80 de ani

Academicianul Gabriel Tepelea, președintele
Comisiei de Cultură, Arte și Mass Media din
Camera Deputaților în 1995

Domnul acad. prof. dr. Gabriel Tepelea s-a născut la data de 6 februarie 1916 în comuna Borod, județul Bihor, a urmat liceul la Oradea și Facultatea de Litere și Filozofie la Universitatea din Cluj (secția de filologie romanică), absolvind-o în 1937, după care a urmat cursuri de specializare în domeniul limbii și literaturii franceze în Franța (1937-1938), iar în 1948 obține titlul științific de „doctor în litere și filozofie” (București), cu teza „Literatura dialectală bănățeană”, sub îndrumarea profesorilor G. Călinescu și T. Vianu. A funcționat în învățământ la Lugoj și Timișoara (1938-1944), apoi la București (după 1945), iar din 1962 a funcționat în învățământul universitar ca lector de limba franceză și istoria limbii române la Facultatea de Filologie din Timișoara (1962-1964) și ca lector, conferențiar și profesor la Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic din Pitești, din 1964, îndeplinind și funcția de decan al acestei facultăți între 1971-1974.

Devotat cărții, a fost un bun profesor de o conștiințiozitate deosebită, ale cărui cursuri, la curent cu ultimele descoperiri lingvistice, de o mare claritate și bogăție, constituiau o remarcabilă școală de filologie.

Ca lingvist, dl Acad. Tepelea a elaborat cursuri axate pe istoria limbii române și a literaturii franceze (*Curs de istoria limbii române - Gramatică istorică și dialectologie* - 1972, în colaborare; *Evoluția limbii române literare*, 1969; *Cours de morphologie française*, 1976; *Precis de stylistique française*, 1978; *Le Moyen Age, La Renaissance*, 1971), iar limbii literare i-a consacrat vol. *Momente din evoluția limbii române literare*, 1973, în colaborare.

Prof. dr. Ion Gh. GRECU

(Continuare în pag. 16)

Selecție din volumul “Nemuritorii - Academicienii români, 1995”

TEPELEA, Gabriel - filolog, istoric literar
Membru de onoare al Academiei Române,
ales la 13 noiembrie 1993.

Născut la 6 februarie 1916, în comuna Borod, județul Bihor, din părinți țărani.

Studii liceale la Oradea; licențiat al Facultății de Litere și Filosofie a Universității din Cluj (1938); specializări în limba franceză și filologie romanică în Franța. Doctor “Magna cum laude” al Universității din București (1947).

Asistent universitar la Cluj, profesor secundar la București (1947 - 1949); după anii de detenție politică, a lucrat o perioadă ca

Sublocotenentul de rezervă
Gabriel Tepelea, în 1941

muncitor necalificat (1955 - 1957); între anii 1957 - 1960, a fost bibliotecar școlar, profesor secundar, apoi a fost din nou îndepărtat, scos din învățământ, între anii 1960 - 1962, fiind șomer. Reintegrat în învățământ în 1962; lector, apoi conferențiar universitar la Facultatea de Filologie din Timișoara, transferat ulterior la Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic din Pitești, de unde s-a pensionat, cu gradul de profesor universitar, în 1981. Având familia în București, a făcut naveta 19 ani.

Profesor universitar consultant al Universității din București; președinte al Filialei București a Societății de Științe Istorice și Filologice, între anii 1965 - 1969. Președinte al Fundației culturale “Vasile Netea”.

(Continuare în pag. 16)

O propunere de redimensionare a literaturii și culturii române vechi

Argument

O adevărată reformă a învățământului trebuie să aibă în vedere și programele diverselor specialități. Or, din exemplificările prezentate în cinci din volumele publicate de noi (“Studii de istorie și limbă literară”, 1970; “Corelația limbă - literatură”, 1971; “Momente din evoluția limbii române literare”, 1973; “Opțiuni și retrospectivă”, 1989; “Pentru o nouă istorie a literaturii și culturii române vechi”, 1994), se poate observa că literatura și cultura română veche sunt văduvite în continuare de câteva accente importante: scrierile românești în limba latină, scrierile bisericești

- dintre care unele originale - și contribuția lor la dezvoltarea și unitatea limbii române literare, datele noi despre “Alexandria”, cea mai răspândită carte populară din literatura noastră, existența unor scrieri juridice originale în limba română. Manualele propagă, în continuare, teza că anumite scrieri sunt în întregime traduceri și omit informațiile ori comentariile unor cercetători marginalizați înainte de revoluție. Și aceasta în detrimentul culturii noastre, care nu apare, datorită inerției, în adevăratele sale dimensiuni. Vom cita un fragment despre “Scrierile românești în limba latină” din volumul “Opțiuni și retrospectivă”.

Scrieri din perioada străromână

Ideea încorporării scrierilor latini în Dacia într-o istorie a literaturii și culturii noastre, pare îndrăznească doar dacă facem abstracție de alte istorii literare europene, unde scrierile în limbile naționale au fost precedate ori s-au dezvoltat concomitent, în perioada de început, cu scrierile în limba latină.

Gabriel TEPELEA

(Continuare în pag. 16)

Telegramă de felicitare

Cu prilejul alegerii excelenței sale, doamna Leni Fischer, în înalta funcție de președintă a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, dl Ion Diaconescu, președintele PNȚCD, i-a transmis o telegramă de felicitare

Stimată doamnă președintă,

Sunt bucuros să vă felicit, în numele creștin-democraților din România, cu ocazia alegerii Dumneavoastră în înalta funcție de Președintă al Adunării Parlamentare a Consiliului Europei.

Suntem fericiți să vedem că un lider respectat al familiei creștin-democrate a fost desemnat într-o

responsabilitate atât de înaltă.

Noi acordăm mare importanță cooperării dintre noi cu deosebire pentru promovarea reformelor democratice în România.

Vă rog să primiți cele mai bune urări de succes.

Cu deosebit respect.

Președinte,
Ion DIACONESCU

Un suflet curat s-a înălțat la Domnul...

Duminică, 14 ianuarie 1961, spre orele 20, ingerii au ridicat la cer sufletul nefînat al celei ce a fost pe pământ Nicolette-Valerie GROSSU, născută BRUTEANU în ziua de sâmbătă 4 iulie 1919, la Turnu Măgurele. Pe linie maternă era frînduță cu Iuliu MANIU.

După terminarea liceului „Eliade Rădulescu” din București a absolvit Conservatorul Regal de Muzică din București, secția pian.

În timpul celui de-al doilea război mondial, a lucrat în clandestinitate alături de cititorul României, Iuliu Maniu, iar după 23 august 1944 s-a dedicat presei colaborând la „Dreptatea”, cotidianul Partidului Național Țărănesc. Această afirmare, ca și filiația au dus la arestarea ei în iunie 1945 și implicarea în înscenarea organizației „T” prin care se urmărea compromiterea conducătorilor politici. Nu a putut fi intimidată la vestita închisoare Malmaison dirijată de NKVD-ști și a ieșit chiar învingătoare, așteptată la poartă de mașina diplomatică cu drapelul american. Aceasta se petrecea înaintea grevei regale.

Numele lui Nicolette-Valerie a rămas prezent pe listele de periculoși împotriva siguranței statului ceea ce a dus la rearestarea ei pe 24 august 1949, fără nici un motiv. Așa se intra în iadul comunist. Timp de 4 ani a colindat lagărele de exterminare prin muncă forțată, la Ghencea, Mîslea, Ferma Roșie, Saligny și Târgușor, peste tot numai în compania lui Dumnezeu. Credința în viața veșnică și dragostea față de cei din jur i-au fost cheazăie timp de 4 ani integrând-o într-o lume de care a rămas atașată pe veci, lumea celor suferinți trupește și sufletește, însetați după cuvîntul Domnului.

Eliberarea din 1953 pentru ea nu a fost decât continuarea suferinței în lupta pentru existență alături de mama ei. Și totuși zorii înscenării i s-au ivit în aprilie 1957 când s-a căsătorit cu publicistul și ziaristul Sergiu GROSSU. Împreună s-au angajat în lupta clandestină a

mişcării ortodoxe „Oastea Domnului” până pe 7 martie 1959 când a rămas iarăși singură, Sergiu fiind răpit de diavolii roșii.

I-a rămas credința și speranța, două virtuți ce au încurajat-o să supraviețuiască până în 1964 când voinea Domnului a făcut să se revadă și să reușească tot împreună să plece în Franța unde pe 5 aprilie 1969 a cerut azil politic.

Imediat a înființat „Action evangelique pour l'Eglise de Silence” împlinindu-și chemarea de sprijin a celor în suferință, hărțuiți de securitate cărora le parveneau medicamente, îmbrăcăminte, alimente...

Chemarea de ziaristă s-a dovedit în cadrul revistei „Catacombes” scoasă tot împreună cu Sergiu Grossu, revistă cu profil creștin difuzată în Europa, cele două Americi și Africa, prin ea făcându-se cunoscută suferința creștinilor părăsiți sub jugul comunist-ateu. Și nu numai cu condeiul, dar și prin conferințe a înfierat teroarea comunistă.

Ca încununare a acestei lupte, pentru izbândă creștinismului împotriva teroarei, rămîne volumul de amintiri „Benie sois-tu PRISON” (Fii binecuvîntată, închisoare) semnat cu pseudonimul literar Nicole Valery. Cartea publicată în 1976 a fost retipărită în 1977, 1978 și 1983, fiind de asemenea tradusă în engleză, norvegiană, germană și italiană.

Nicole-Valery a fost un adevărat monument moral în această viață tulburată de răi și de rele și după cum prin detenție a antrenat kolegele de suferință spre o ascensiune morală, tot așa din veșnicia spre care a cutezat întotdeauna și pe care a meritat-o prin faptele extraordinare ce le-a făcut, rămîne ca un far luminos în conducerea pașilor noștri, spre dăruirea de azi pentru a câștiga viața de mâine.

Să aprindem o lumânare și să înălțăm o rugăciune pentru sufletul ei curat. Dumnezeu s-o odihnească.

Cicerone IONIȚOIU

CONFERINTE ORGANIZAȚIA MUNCITOREASCĂ CENTRALĂ

ora 17:00

♦ 8 februarie, 1996 - Dl. Emil POPESCU, deputat PNȚCD, va conferința pe tema: „ROLUL PRESEI ÎN TRANSFORMAREA ROMÂNIEI POST-COMUNISTE ÎNTR-UN STAT DEMOCRATIC”

♦ 15 februarie, 1996 - Dl. Urm SPINEANU, vicepreședinte PNȚCD, va conferința pe tema: „DE CE GREȘESC GUVERNANȚII? CE S-AU ANGAJAT ȘI CE AU REALIZAT EI?”

♦ 22 februarie, 1996 - Dl. dr. Mihai BAICAN

Mulțumiri

Și pe această cale, aducem mulțumirile noastre colegilor de la ziarul „Cotidianul”, fără al căror sprijin profesional și material nu ar fi putut să apară cele două ediții speciale ale „Dreptății”, din perioada Congresului PNȚCD.

DREPTATEA

Comemorarea a 40 de ani de la dispariția profesorului D. Danielopolu

Uramare a preocupării consiliului Științific al Institutului de Fiziologie Normală și Patologică „D. Danielopolu”, Academia Română a aprobat organizarea, sub egida Academiei de Științe Medicale și a Secției de Științe Medicale a Acedemiei Române, comemorarea a 40 de ani de la dispariția lui D. Danielopolu, creatorul acestui institut, profesor și membru al Academiei Române.

Ședința comemorativă a fost organizată de Institutul de Fiziologie Normală și Patologică „D. Danielopolu”, sub președinția Acad. Prof. Dr. doc. Șt. S. Milcu,

președintele Acedemiei de Științe Medicale, precum și a Acad. Prof. Dr. doc. N. Cajal, președintele Secției de Științe Medicale a Academiei Române și Vicepreședinte al Academiei Române.

Ședința a fost deschisă de Prof. Dr. doc. Marcel Uluitu, directorul Institutului de Fiziologie Normală și Patologică „D. Danielopolu”, iar lucrările au fost conduse de către domnul Acad. Prof. Dr. doc. Șt. Milcu.

Au fost prezentate principalele contribuții ale lui D. Danielopolu în cercetarea medicală românească, timp de jumătate de secol.

Convenția Democratică din România Biroul purtătorului de cuvînt

Precizare

În legătură cu articolul publicat de ziarul „Cotidianul” sub titlul „Emil Constantinescu numește Dreptatea o Rodica Becleanu a Opoziției de care nu are nevoie”, purtătorul de cuvînt al Convenției Democratice este împuternicit să facă următoarele precizări:

Ziarul „Cotidianul” a publicat în numărul său din 28 noiembrie 1995 o știre eronată a Agenției AM Press, dându-i un titlu fals și tendențios, care contravine total punctului de vedere al președintelui CDR despre oficiul PNȚCD „Dreptatea”.

Ne-am adresat în aceeași zi conducerii „Cotidianului” cu un drept la replică, dar acesta nu a fost

publicat. Cîteva zile mai tîrziu, am avut o explicație cu un ziarist important al acestei redacții, am oferit chiar înregistrarea expunerii invocate în articolul respectiv, insistînd pentru convenita rectificare, dar și acest demers a rămas fără rezultat.

Asigurăm încă o dată redacția „Dreptății” că acele „informații” publicate de „Cotidianul” reprezintă un fals absolut, o încălcare grosolană a deontologiei profesiei de jurnalist, cu atât mai mult cu cât, în expunerea sa, președintele CDR a apreciat ca exemplară activitatea acestui ziar de partid.

Lia TRANDAFIR

Pierderi

↳ Pierdut legitimație de serviciu pe numele SIMION IOAN. O declar nulă.

Cititorii periodicului „Dreptatea” care doresc abonaamente au următoarele posibilități:

a) Adresîndu-se redacției noastre din București, Calea Victoriei nr. 133, etaj 2, sector 1, tel: 6503554, fax: 6506444, cont de virament: 4510501106, BCR - SMB.

b) Adresîndu-se tuturor oficiilor PTTR din țară, menționînd că periodicul „Dreptatea” figurează în catalogul RODIPET la poziția 2129.

Redacția și administrația:

Calea Victoriei nr. 133, etaj 2,
tel.: 6503554, fax: 6506444,
70179, București, sector 1.

Cont virament nr.:
4510501106 BCR filiala SMB.

Tehnoredactare
computerizată:

Mihaela Ivan,
Anca Firescu.

Tiparul executat la
TIPOREX

Calea Plevnei nr. 114, sector 1,
tel: 637.71.96

Relația dintre onestitatea angajamentelor conducătorilor politici și actele lor de conducere

François Mitterand, personaj extrem de controversat, atât în timpul vieții, cât și în scurtă perioadă scursă de la dispariția sa - a cochetat cu dreapta (Pétain), a devenit de stânga și a candidat la președinția Franței din 1958 (versus de Gaulle). Reușește însă în 1981 și apoi în 1988, poate și datorită unei diviziări a dreptei între mai mulți candidați. (Printre ei, de fiecare dată și ... actualul președinte al Franței, Jacques Chirac, care câștigă practic la a patra încercare, ca și Mitterand.)

Deoarece starea de sănătate a predecesorului său fusese ascunsă poporului francez, Mitterand promisese că va da, la fiecare șase luni, un comunicat cu privire la starea sa de sănătate. Ori, azi se știe că el a fost operat, încă din 1992, de cancer, că nici nici un comunicat anterior anului 1992 nu a semnalat boala (care a fost chiar cauza decesului survenit în ianuarie 1996) și că medicul său personal declară că încă din 1986 i se semnalase boala.

Aparent o problemă personală. De asemenea, o problemă legată de secretul profesional și de etica medicală și încă, în plus, de secretul de stat. Etică medicală, dar și etică prezidențială!

Problemele care se pun sunt dacă François Mitterand trebuia să respecte promisiunea - electorală - de a da un buletin de sănătate (demagogic îndeplinit), dar mai ales dacă acel buletin trebuia să fie conform adevărului.

La eventuala minciună prin omisiune, François Mitterand a adăugat o minciună declarată.

Să ne amintim cât de ciudate și contradictorii au fost informațiile cu privire la ... examenele medicale ale președintelui românesc.

O persoană publică are dreptul la viață privată. O persoană aleasă sau desemnată într-o funcție publică se angajează în fața electoratului - sau în fața celui mandatat să desemneze persoana în funcție (vezi Virgil Măgureanu) - a ignora interesele personale și să se dedice funcției publice și electoratului. Nu rareori auzim ... "avem acest drept, deoarece electoratul ne-a dat mandat".

Așa este, deși un președinte, un șef de SRI ș.a., nu reprezintă numai acel 40% care i-au votat, ci și pe ceilalți. Dar - mai ales - electoratul a dat un mandat și anume acela, unei persoane și anume acelea.

Dacă se prezintă în locul unui președinte bolnav sosia (sau imaginea) lui perfect sănătoasă, ne întrebăm dacă schimbul este cel vizat de electorat.

François Mitterand la o astfel de interpellare a replicat hâtru: "...în fond, nu mi s-a extirpat o parte din creier!"

Ne-am propus să câștigăm și un... Oscar... El pentru imagine, iar eu pentru... regie.

Lasând la o parte disputa etică, este vorba de onestitatea (transparența) actelor de conducere și de guvernare și de exactitatea lor, conform legilor și angajamentelor.

Oare atunci când gândurile unui om bolnav sunt ocupate total, sau parțial, de frământările sale, mai îndeplinește el mandatul ce i-a fost conferit sau, în ultimă instanță, este el disponibil integral pentru reacțiile de urgență? Judecă el cu aceeași măsură obiectivă, atunci când suferința îl preocupă?

Are dreptul o persoană aleasă - direct ori indirect - să-și creeze un privilegiu? Într-o țară în care legea o face parlamentul, fără nici o sancțiune, fiind cu toții: miniștrii, deputații, senatori, practic exonerată de orice răspundere, deci acolo unde legea se pune atât de ușor pe ocolul dorit, cel puțin cea lege trebuie respectată. Altfel este

doar haos și putem renunța la forul legislativ și la cel judecătoresc.

Faptul că cineva a făcut parte din securitate, dar că a fost semnalat ori denunțat de un coleg din securitate, nu are atâta importanță, decât dacă vine în contradicție cu declarații, angajamente, ori norme stabilite. (Capii mafiei depun curent declarații contra altor mafioți.)

Că și alții au fost, că alții nu au fost dați în vileag, că alții dați în vileag, nu au stârnit scandal public, sau oprobiu este neinteresant în dispută.

În fond, indicatorul "oprire la intersecție" nu permite celui din spate să pretindă că s-a asigurat mășina din față. Fiecare răspunde pentru faptele sale, în acest caz.

În cazul particular francez, morala pe care societatea civilă dorește să o propună este înființarea unei comisii de medici pe lângă Consiliul constituțional, care eventual să aprecieze oportunitatea unor comunicate, poate neindicte în unele momente ale vieții politice.

Însă se spune că François Mitterand nu ar fi câștigat în 1981 și în 1988 dacă cancerul - aceia puțin care au decis scrutinul - ar fi cunoscut starea sănătății sale.

Invers, folosirea unui privilegiu nelegal poate dezechilibra în ochii alegătorilor imaginea unei formațiuni politice.

În fond Corneliu Vadim Tudor îl insultă - cum nimeni din opoziție nu a făcut-o - nici în stradă - pe președinte, de 3-4 ani. Dar nu a părut deranjat. Nu a devenit "securist notoriu", până nu l-a atacat pe Virgil Măgureanu. Că se vor împacă cândva, nu știm. Puțini au părăsit sala la intrarea lui Corneliu Vadim Tudor, vreedată.

Un medic are dreptul să facă publice dosarele pacienților săi? Da, cu acordul acestora, dacă sunt în deplinătatea facultăților lor. Dar medicul este deținătorul de drept al dosarelor și nu custodele (arhivarul) acestora.

De fapt, domnul Măgureanu a dat curs legii nevote încă, inițiată de domnul Ticu Dumitrescu, prin care dosarul propriu de Securitate este accesibil oricărei persoane și, în plus, acesta dispune de el.

Este domnul Măgureanu un vizionar? Poate dacă nu ar fi contextul politic și dacă, mai ales dacă, fiecare al doilea cetățean ar avea aceeași drepturi pe care domnul Măgureanu și le-a arogat.

Lect. univ. dr. Corneliu Apostol STĂNESCU

La finele lunii ianuarie, s-a desfășurat, în sala de conferințe a Institutului de Etnografie și Folclor al Academiei Române, masa rotundă și conferința de presă cu tema „Asociațiile comunitare locale în România”. S-a înscris astfel activitatea desfășurată de către Societatea Științifică Jacques Maritain în contextul proiectului general cu titlul „Est-Est și Est-Vest în autonomia locală”, sprijinit de

tanța proiectului desfășurat de Societatea J. Maritain, necesitatea continuării lui în relație cu evoluția generală a României spre integrare în structurile europene și edificare a statului de drept. Un accent deosebit au pus vorbitorii pe participarea specialiștilor în derularea proiectului (sociologi, etnologi, economiști, juriști etc), pe păstrarea unui echilibru judicios între năzuințele de integrare europeană și afirmarea specificului

Est-Est și Est-Vest în autonomia locală

Programul PHARE-TACIS al Uniunii Europene.

Au participat coordonatorii și colaboratorii proiectului, precum și invitați din domeniile administrației publice, societăților de sociologie, etnografie și antropologie, cercetători, oameni de știință, economiști, medici, preoți, ziariști, un numeros public.

Domnul Liviu Petrina, președintele societății, a deschis lucrările și i-a prezentat publicului pe coordonatorii proiectului, după care sociologii Ilie Bădescu și Dorel Abraham au trecut în revistă principalele coordonate ale acțiunii de înființare a „Asociațiilor comunitare locale” și a perspectivei ce se deschid pentru extinderea proiectului în alte localități din România.

Participanții au evidențiat impor-

național, pe găsirea celor mai bune forme, legi și mijloace de realizare a autonomiei locale.

Dintre vorbitori, amintim pe Vasile Vetișanu, senator, directorul Institutului de Etnografie și Folclor al Academiei Române, Viorel Lis, vice-primarul Sectorului 2 București, Ioan Rușii din comuna Arbore, jud. Suceava, Anatolie Zarea, preot, Gavrilă Copil, președintele Societății Culturale București-Chișinău, Sabina Ispas, Silvia Iosipescu, Elena Maxim, etnologi, Constantin Badaea și Vasile Avram, publiciști.

Au fost prezenți redactorii și reporterii de la principalele ziare centrale, de la radio și televiziune, care au și relatat despre lucrările mesei rotunde.

Vasile AVRAM

Dificultăți ale învățământului pentru minorități în Ungaria

Comentariu difuzat de postul de radio „Europa Liberă”

În urma unor sondaje efectuate de experții Ministerului Educației și Culturii de la Budapesta a rezultat că părinții elevilor minorităților etnice din Ungaria și-au manifestat insatisfacția față de performanțele învățământului în limba minorităților.

Cotidianul „Nepzabadsag” arată că, în locul învățământului cu predare în limba minorităților respective, părinții elevilor ar opta în favoarea învățământului bilingv.

Potrivit concluziilor la care experții din învățământ și educație de la Budapesta au ajuns în urma analizelor efectuate, tânăra generație de elevi și studenți nu mai cunoaște suficient de bine limba maternă a minorităților, nivelul cunoștințelor nefiind suficient pentru învățământul exclusiv în limba maternă.

O altă cauză o constituie situația financiară precară a școlilor minorităților. În baza Legii minorităților din Ungaria, comunitățile etnicilor au posibilitatea juridică de a finanța activitatea și viața acestora, însă condițiile financiare sunt fragile.

Părintele Ciocan a declarat că, în anul 1995, Biserica ortodoxă română din Ungaria a primit din partea statului ungar 2-4 sute de mil de forinți (între 2.200 și 3.000 dolari), în vederea finanțării activităților de catehizare ortodoxă. (...)

În ceea ce privește aspectul financiar al subvențiilor acordate de stat, pentru învățământul în limba română, potrivit datelor furnizate de Ștefan Pătean, consilier la Oficiul pentru minorități, în Ungaria există 17 grădinițe cu un număr de 683 copii, 5 școli generale cu predare exclusiv în limba română, unde învață un număr de 553 elevi.

La singurul liceu românesc, cel de la Gyula, 15 profesori educă un număr de 122 de elevi.

Subvențiile de stat anuale pentru un copil sunt, la nivelul grădinițelor și școlilor generale, de 64 de mil de forinți, iar pentru un elev de liceu de circa 620 de dolari. Aceste sume sunt valabile doar în cazul școlilor, grădinițelor și liceului românesc, dar pe lângă acestea există șase școli unde funcționează grupe de elevi care învață în limba română unde, dacă aceștia realizează activități specifice culturii și educației în limba română, statul ungar acordă un supliment financiar în valoare de 15%, în cazul grădinițelor, și 35% pentru școlile generale și licee.

Aceste subvenții sunt dirijate către autogovernările minorităților române, care rambursează sumele în cauză școlilor în care învață elevii românilor din Ungaria.

Deșeurile urbane - un pericol pentru sănătate și mediu (v)

După cum s-a arătat, managementul deșeurilor urbane a dat naștere unei adevărate industrii, deși mulți autori pot trece această activitate în sectorul terțiar, în sfera serviciilor. Ar putea exista o delimitare între colectarea deșeurilor urbane și managementul lor, care este o activitate pluridisciplinară de caracterizare și de neutralizare a acestora. Prin metodele pe care le propune, ultima aparține industriei, ingineriei protecției mediului după cum s-a mai arătat (Dreptatea, seria nouă, nr. 89, 1995, p.5). La alegerea unei tehnologii adecvate pentru managementul deșeurilor urbane, în afară de analiza calitativă și cantitativă (vezi Dreptatea de mai sus) mai trebuie să se ia în considerare și proprietățile fizice și chimice ale acestora. Dintre proprietățile fizice, cele mai importante sunt granulometria, umiditatea, conținutul în substanțe organice și puterea calorică. Cea mai importantă proprietate chimică a deșeurilor urbane se referă la raportul carbon:azot și substanțele fertilizante azot, fosfor și potasiu. Asupra proprietăților fizico-chimice ale deșeurilor urbane vom reveni când vom trata fiecare caz de neutralizare în parte.

Pentru debarasarea de deșeurile urbane și pentru reducerea impactului pe care îl au asupra sănătății populației, animalelor și a mediului o primă măsură, la îndemâna oricui, este sortarea (separarea) materialelor reutilizabile/reciclabile valoroase, ca sticla, hârtia, metalele, în special aluminiul, materialele plastice, textilele de orice fel, resturi alimentare bogate în elemente nutritive pentru sol. Resturile nutritive nealterate se pot transfera integral la crescătoriile de porci sau la heleșteele de pești ca hrană. În acest sens trebuie citat David Morris, de la Institutul din Washington pentru Sprijinire pe Resurse Autocale, care spune: „Un oraș cât San Francisco aruncă o cantitate mai mare de aluminiu decât produce o mică uzină de bauxită de mărime medie și mai mult cupru decât produce o mină de cupru de mărime medie și mai multă hârtie decât o mare cantitate de lemn. Întrebarea este cum să exploatezi cât mai eficient și cum să obții maximum din materialele străne”. Reciclarea este cea mai bună metodă de a rezolva problema deșeurilor urbane ca produse „post consum” pentru a reduce stresul acestora asupra mediului. Reciclarea materialelor recuperabile are ca efect reducerea consumurilor de materii prime, materiale și energie. Reciclarea deșeurilor de aluminiu reduce consumul de bauxită și, totodată, poluarea aerului cu 95 la sută. Obținerea hârtiei din deșuri (ziare, cartoane etc) salvează de la tăiere mari suprafețe de pădure și reduce la un sfert cantitatea de energie și la jumătate cantitatea de apă pentru fabricarea unei tone de hârtie, care reprezintă de cinci ori mai mult decât s-ar putea obține prin incinerare în funcție de calitatea hârtiei. Prin reciclarea sticlelor pentru lapte confectionate din polietilenă de înaltă densitate se economisește de două ori mai multă energie decât prin incin-

rare. Folosirea de mai multe ori a aceluiași ambalaj de materiale plastice rezistente cum e cazul sticlelor de Pepsi, poate conduce la economisirea unei mari cantități de petrol și de energie. Energia, materiile prime și poluarea asociată lor se pot reduce drastic prin diminuarea cantității de deșuri urbane rezultate, prin stimularea refolosirii directe a produselor, prin reciclare cât și prin procesele de transformare a acestora în noi produse comerciale.

În Japonia deșeurile urbane se ard în proporție de 43-53 la sută și se reciclează 26-39 la sută. În Germania, înainte de reunificare, se incinerau 27 la sută din deșeurile urbane solide și se preconiza să se ajungă la 50 la sută în 1995. Populația acestei țări reciclează circa o treime din producția de hârtie, aluminiu și sticlă. Danemarca, Franța, Suedia și Elveția depozitează o cantitate foarte mică din deșeurile urbane la gropile de gunoi. În Anglia, țară cu tradiție în managementul deșeurilor urbane, cea mai mare parte a acestora iau calea gropilor de gunoi și numai o mică parte se reciclează. O familie cu venituri medii din Anglia arunca la gunoi, într-un singur an, o cantitate de aproximativ 40 kg de hârtie (respectiv ceea ce a mai rămas din tăierea arborilor), 68 kg resturi vegetale alimentare, 51 kg metale, 41 kg materiale plastice și o anumită cantitate de sticlă. În schimb, în SUA, depozitarea deșeurilor menajere în gropi, după cum s-a arătat, depășea 80 la sută cu câțiva ani în urmă. Aproape trei pătrimi din deșeurile urbane din SUA iau calea gropilor de gunoi, jumătate se reciclează, ceea ce denotă o mare risipă. În această țară s-au elaborat câteva proiecte de reciclare care au fost bine primite. Sunt citate statele Washington și New Jersey unde reciclarea a ajuns la cote înalte, iar orașele Seattle, Newark, San Francisco și San Jose au obținut cele mai bune rezultate. Totuși, s-a contat că foarte multe dintre produsele ambalate destinate consumului de masă prezintă caracteristici care se opun reciclării. De exemplu, unele suplimente ale ziarelor și revistelor au suprafețe valine din materiale ce nu se pot prelucra avantajos cu actualele tehnici de reciclare. La fel, unele containere din materiale plastice au în compoziția lor componente a căror eliminare este complicată și depășește prețul de cost al reciclării. După cum se poate constata de oricine, în rafturile magazinelor cele mai multe produse comerciale au ambalaje sofisticate, care servesc pentru etalare și pentru atragerea clienților, fără a se lua în calcul spațiul pe care acestea îl ocupă în gropile de gunoi

Reevaluarea capitalului moral, acumulat în cursul evoluției consecvent democratice a partidului nostru și afirmarea unei frățietăți de suflet, generoasă în conținut, între membrii săi, constituie baza argumentelor de încredere, pe care recentul congres al PNȚCD le prezintă națiunii române, într-un moment de dezastru inegalificabil, în care stagnarea vieții economice și descurajarea produsă de scăderea nivelului de trai, au devenit copleșitoare.

Acest congres poate deveni istoric numai prin consecințele pe care directivele lui le va iniția.

În acest sens, pentru a convinge cetățeanul nostru, reflexiv la orice chemare, este nevoie de formularea unui program concret, capabil să jaloneze calea ieșirii din criză, să

Pentru un program de acțiune tehnologică

enunțe obiectivele strategice majore și să creioneze procedeele tactice de urmat, pentru a spera în mersul spre progres.

Astfel, completând programul prezentat de dl prof. Gabriel Tepelea, în sectorul tehnologic, destinat să administreze munca noastră productivă, trebuie arătat cum ne vom apuca să lucrăm eficient, transformând din mers mentalitatea unei societăți, alcătuită parțial din filozofi și poeți și parțial din subordonați, lipsiți de inițiativă, într-o mentalitate specifică unei societăți de cercetători, caracterizată prin creativitate și rigoare. Să înțelegem că înscriserea în parametrii evoluției europene presupune în primul rând cultivarea profesionalității de înaltă calificare în toate ramurile de activitate și la toate nivelurile, de la maeștrii la ingineri. Succesul întreprinderilor mici și mijlocii depinde în primul rând de inventivitatea și destoinicia acestor profesioniști. Pentru în-

curajarea lor trebuie create organisme în stare să selecteze în mod obiectiv calitatea și să aprecieze eficacitatea.

În mod paradoxal, facem politici pentru a cere să nu se facă politici de interese în sectoarele vieții productive și economice. În această direcție se cer organizate instituții, care să arbitreze corect desfășurarea licitațiilor, acordarea de licențe și mai ales să garanteze calitatea produselor indigene și din import, puse pe piață. Atributul «fabricat în România» trebuie să asigure un barem de performanță și omogenitate a produselor, la nivelul cerințelor Pieței Comune.

În continuare, problema mare a vitalizării puternice a producției noastre tehnologice, rămâne însă întocmirea unor planuri mari de investiții, în special în domeniul

infrastructurii. Ingineri și economiști trebuie să elaboreze proiecte pentru asigurarea condițiilor tehnico-economice necesare realizării unor lucrări mari în domeniile: protecției împotriva inundațiilor și irigațiilor terenurilor agricole, alimentării cu apă și canalizării comunelor și satelor, construirii de șosele și cai ferate rapide, de nivel internațional. În compartimentul perfecționării drumurilor și căilor ferate, Comunitatea Europeană a prevăzut pentru următorii 20 ani, 1.000 de miliarde de ECU.

Pentru a fi mai convingători în ideea că dezvoltarea infrastructurii aduce cu sine creșterea bunei stări, voi adopta regula, devenită clasică, a citelilor, repetând ce spunea marele Pericle: «Cetatea care face să se execute lucrări mari își asigură abundența în timpul execuției lor, și gloria eternă imediat după punerea lor în funcțiune».

Mircea MIHĂILESCU

sau de substanțele toxice ce pot fi generate atunci când sunt incinerate. Din contră, prin reciclare se reduce numărul incineratoarelor pentru arderea deșeurilor care dau naștere poluanților și, totodată, se diminuează consumul de combustibili fosili.

Reciclarea este supusă în multe zone ale lumii unei presiuni psihologice motivată greșit de faptul că multe produse consumate sunt murdare și deci periculoase pentru sănătate. Acest fenomen de respingere apare nejustificat și nu se ține seama că materiile folosite în prezent au fost alese tocmai pentru durabilitatea lor. Purtarea unei îmbrăcăminte, de exemplu, nu presupune transformarea acesteia într-o zdreanță și, din contra, se poate valorifica la „mâna a doua”. Pentru a învinge orice rezistență din partea consumatorilor în ceea ce privește reciclarea și refolosirea unor produse trebuie să existe o piață, o bursă, pentru vânzarea acestora. Pe

lângă neajunsurile arătate, cei mai mulți fabricanți preferă să se aprovizioneze cu materii prime virgine și nu sunt dotați cu utilaje pentru reînnoirea deșeurilor în fabricație, chiar în cazul când acestea sunt mai ieftine. În multe țări se acordă chiar subvenții pentru utilizarea unor materii prime virgine, dar nu există reglementări pentru înlocuirea reciclabilă. Regretabilă este situația din industria celulozei și hârtiei, unde marii consumatori și producători ai acestor produse fac mari investiții în terenurile cu păduri și ferme forestiere și nu au interes să folosească hârtia reciclată în locul profiturilor adiționale rezultate din tăierea copacilor în care au investit capital și primesc mari subvenții ale taxelor.

După separarea materialelor recuperabile, restul neutilizabil ca atare se tratează, în continuare, în construcții și instalații corespunzătoare în vederea neutralizării.

Corneliu-Anton COCIAȘU

Relațiile economice externe al României (I)

Oportunitatea integrării unei țări în economia mondială contemporană nu mai trebuie demonstrate. Tot așa și faptul că avantajele participării la schimbările internaționale depind direct de eficiența agenților economici. În ceea ce privește România, trebuie spus că, acum, în plină perioadă de tranziție către economia de piață, este dezavantajată de propriile contraperformanțe.

Comerțul exterior

Se știe că Ceușescu a reușit să ne lase moștenire o balanță comercială excedentară. Dar, pentru a se realiza acest lucru, statul comunist a încălecat flagrant regulile G.A.T.T., mai ales prin limitarea cantitativă, drastică, a importurilor din țările occidentale, în deosebi de produse de consum. Nu dorim să insistăm asupra consecințelor pe termen lung ale unei asemenea politici comerciale; în condițiile în care producția internă în acest domeniu era limitată, prețul plătit de populație pentru o astfel de "performanță" a fost mult prea mare.

După decembrie 1989, situația comerțului exterior românesc s-a deteriorat. Balanța comercială a devenit deficitară. Adevărul a ieșit la suprafață. Una era să "vinzi" pe piața fostelor state socialiste, unde fiecare țară era o "ladă de gunoi" (după expresia lui Gorbaciov) pentru partenerii de schimb din "lagăr" și cu totul altceva este să exporti pe relația Vest, unde nu se face rabat la calitate. În noile condiții, numeroase au fost întreprinderile românești care s-au văzut nevoite să-și reducă exportul (deci și producția), în pofida importanțelor facilități tarifare pe care partenerii occidentali ni le-au acordat.

Mai trebuie spus că balanța noastră comercială n-a putut beneficia de pe urma politicii de devalorizare a monedei naționale tot din cauza slabei calități a produselor. Este cunoscut că o devalorizare conduce la ieftinirea exporturilor și la

scumpirea importurilor unei țări, contribuind la ameliorarea balanței, prin stimularea vânzării în afară și limitarea intrărilor de produse din străinătate. La noi, exporturile n-au fost stimulate, iar importurile, mai scumpe, în măsura în care au fost

inserate în procesele de fabricație, au mărit costurile, exercitând o presiune inflaționistă. Unde ne aflăm astăzi?

Este adevărat că țările occidentale au devenit principalii noștri parteneri comerciali. Dar, înainte de a ne lăuda cu acest lucru, trebuie să recunoaștem că valoarea reală a exporturilor României în aceste țări este mică, mult mai mică decât a majorității fostelor țări comuniste. Chiar și într-un an considerat favorabil (1995), deficitul balanței comerciale s-a mărit, depășind 1,5 miliarde de dolari. Or, exportul este principala sursă de încasări valutare.

Vorbind despre exporturile noastre în vest, se mai cuvine menționat că, într-o măsură semnificativă, ele s-au înfăptuit în cadrul unor "operațiuni de barter", care s-au concretizat în exportul de produse energo-intensivă contra unor bunuri de larg consum. O altă parte a exporturilor s-a realizat prin "operațiuni de tip lohn" (produse textile, de pildă), care, pe lângă unele avantaje, mai ales posibilitatea utilizării mai bune a capacităților de producție și a forței de muncă de către firmele noastre, prezintă și dezavantaje, nu dintre cele mai mici: menținerea în anonim în lei și nu în valută etc. Altfel spus, în fapt, exporturile directe ale României s-au diminuat.

România este departe de a fi o putere economică. O strategie realistă de stimulare a schimburilor comerciale internaționale trebuie să pornească de la o specializare bazată pe avantajul comparativ. Țări europene mai mici și cu resurse naturale mai scăzute (Elveția, Austria, Olanda) au atins un nivel de dezvoltare mult superior nouă, tocmai pentru că au avut în vedere acest principiu elementar. Nu contestăm că el este cunoscut și de către membrii Cabinetului Văcăroiu. Numai că transpunerea lui în practică presupune vindecarea prealabilă de o boală mai veche - aceea a subordonării economiei intereselor politicii de partid.

Redresarea actualei situații va începe cu adevărat abia atunci când sectorul privat va deveni preponderent. Noii întreprinzători particulari vor ști ce și cum să producă, pentru a fi prezenți pe piața mondială. În același timp, este necesară o "Revoluție managerială" care să conducă, și la noi, la transformarea întreprinderii într-un "portofoliu de competențe". Va veni astfel timpul când firme românești particulare, neapărat mari, vor demonstra capacitatea de inovare, făcând față cu succes concurenței internaționale.

Buletinul informativ al Asociației inginerilor PNTCD

Cu ocazia Congresului PNTCD din 19-21 ianuarie 1996, Asociația Inginerilor a editat numărul 8, pe luna ianuarie, al Buletinului Informativ într-un număr sporit de pagini. Din bogatul cuprins reținem editorialul semnat de dl dr. ing. Barbu Pițgoi, intitulat "Puterea noastră constă în realizările noastre" și articolele semnate de domnii: conf. univ. dr. I. Oprean "Din activitatea Asociației PNTCD", conf. dr. ing. Gh. Băran "Necesitatea și oportunitatea unei legi a industriei", ing. I. Hoblea "Rolul întreprinderilor mici și mijlocii în economia de piață", ing. C. Scortea "Industria grea românească: morman de fiare vechi sau ramură eficientă a economiei naționale?", ing. F. Bulmac "Reciclarea metalelor neferoase", ing. N. Mărinuș "Cheia succesului pentru dezvoltarea agriculturii", ing. V. Valea "Situația actuală și perspective de viitor în silvicultură", conf. dr. H. Oprică "Pentru un învățământ superior de calitate", ing. C. Cociasu "Salvați cercetarea!", ing. N. I. Păune "Ecologia materialelor deficitare" și dr. ing. B. Pițgoi "Pentru un model social european".

Nivelul și conținutul articolelor reflectă interesul actual al preocupărilor specialiștilor din PNTCD, prin problematica diversă abordată de a oferi soluții viabile pentru restructurarea economiei naționale în perioada de tranziție spre economia de piață. (C. C. A.)

Până atunci, fără a neglija niciuna dintre șansele de export, să ne mărîm accesul la credite externe cât mai avantajoase, pe care însă să le folosim numai pentru reconstrucție economică și să facilităm intrarea mai substanțială a capitalului străin, în deosebi din țările cele mai dezvoltate.

Prof. dr. S. DUMITRESCU

Monopolul și rapacitatea

Una dintre cele mai sinistre moșteniri este monopolul - monopolul comunist. Rezultat din ideea nefastă că diviziunea muncii înseamnă un mod de a produce pe conținerii de monoproducție monopolul s-a dovedit încă din economia comunistă un dictator al existenței noastre, un dictator în producție asemenea dictatorului politic. Profitabilitate?! Gândire economică-ludică eronată sau închiderea cerului totalitar?

RENEL, ROMTELECOM, RADET, RASUB, exemple de totalitarism, care acum n-au cum să mai producă oameni mari, ci doar himere.

Sunt monopoluri de un tip special, dacă n-au societăți alternative, aparțin statului și-i dictează acestuia nu prosperitatea ci existența.

Imaginați-vă 24 de ore fără curent electric sau consecințele dezastruoase în cazul în care acestea - ferească Dumnezeu! - ar ajunge să fie conduse de psihopați ca și în ipotețive și cumplitul caz al telefonului roșu al armeei atomice!!!

Deocamdată, nu!

Dar dictatura este sofisticată.

Avem contract - noi ca oameni obișnuiți - cu una din acestea, un contract de servicii, bineînțeles. Contractul este unilateral... Societatea monopolistă nu este obligată să-și onoreze contractul, ci doar eu, consumatorul-beneficiar.

Adică, dacă ROMTELECOM nu încasează convorbirile în intervalul „x” mă penalizează și apoi întrerupe unilateral serviciul. Dar dacă ROMTELECOM nu-mi asigură folosirea postului telefonic 3 luni de zile, își încasează abonamentul?!?! În loc să-mi plătească daune.

La fel RENEL-ul - tot ca exemplu - fmi arde becurile prin variațiile lui de tensiune, dar în loc să-mi plătească becurile poate să-mi oprească alimentarea cu electricitate după bunul plac.

Înot în gunoi până la gât. RASUB își va încasa banii deși eu stau ca sârmanul Iov. Ca să-l forțez trebuie să-l dau în judecată și să câștig, eventual,

atunci când eu însumi voi fi reziduu.

Și cu RADET-ul...?

Acești mamuți trebuie să știe să și piardă prin contract. Dacă nu le-am plătit mă penalizează. Dacă nu-mi asigură servicii la plăți mă despăgubește material. Dacă nu se poate așa ceva, înseamnă că ne aflăm în tărâmul imbeciilor.

Monopolurile trebuie să-și plătească neîndeplinirea serviciilor pe care mi le datorează mie, sârman anonim care nu mă pot uni pentru aceste flexuri cu alte ființe obidite de monștrii care suntem noi înșine, fiindcă monopolurile sunt conduse de noi, de mine!...

S. DRUM

Scurt ghid de campanie electorală (III)

4. Faza de mobilizare

În această fază, toate persoanele implicate în campania electorală (lideri ai partidului, candidați, voluntari etc) sunt informate asupra planului de campanie. De asemenea, se fac preparative pentru punerea sa în practică. Fiecărui participant i se distribuie „rolul” ce-i revine conform scenariului campaniei electorale. I se aduc la cunoștință fiecarei sarcinile pe care le are de executat, termenele și persoanele de legătură. Se actualizează lista cu telefoanele și adresele participanților la campanie. Stabilirea unei foarte bune comunicări între aceștia este un obiectiv principal al fazei de mobilizare.

Este totodată etapa în care echipa de campanie trebuie să intre în contact cu liderii de opinie. Aceștia sunt persoane ce se bucură de autoritate în mijlocul comunității locale: parlamentari, primari și consilieri CDR, directori de instituții și personalități publice simpatizând cu CDR. Ei trebuie să fie cât mai vizibili în fața electoratului pe parcursul campaniei și aceasta se poate realiza prin:

- ◆ imaginea lor în materialele de propagandă electorală
- ◆ participarea lor la evenimentele electorale, discursuri și dezbateri radio-televizate
- ◆ redactarea de mesaje către alegători prin scrisori, articole, manifeste.

5. Faza de îndeplinire

În această fază, planul de campanie este dus la îndeplinire prin intermediul întâlnirilor cu alegătorii, evenimentelor electorale și publicității.

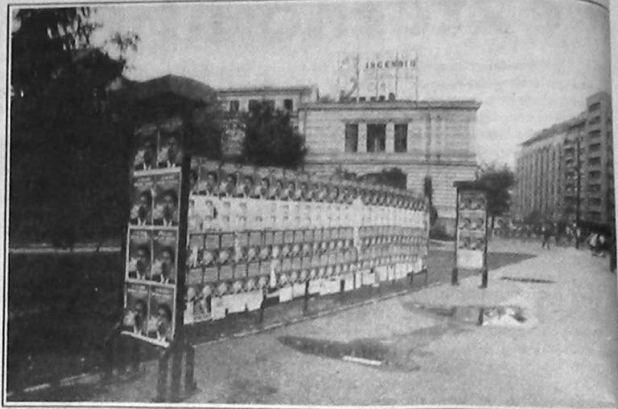
Un mijloc eficient de a intra în contact cu cât mai mulți alegători este

organizarea unor „întâlniri de lucru” cu salariații din unități economice, instituții sociale, de cultură etc. Pentru a fi încununate de succes, aceste „întâlniri de lucru” trebuie să îndeplinească o serie de condiții:

- ◆ existența unei relații bune cu sindicatele din respectiva instituție. Această relație trebuie stabilită și întreținută din timp, prin explicarea ofertei noastre politice, respectiv prin sprijinirea sindicatelor pe baza mijloacelor ce ne stau la îndemână
- ◆ întâlnirea să reprezinte un eveniment interesant pentru presă, astfel încât să fie reflectată pozitiv de către aceasta
- ◆ existența unei situații dificile a instituției (lipsa de contracte, perspectiva unor concedieri masive etc) pentru care reprezentanții CDR să ofere soluții
- ◆ posibilitatea de a întâlni și de a vorbi în fața unui număr mare de oameni.

Un alt mijloc eficient de transmitere a mesajului electoral este prin corespondență directă. Acest instrument este pe scară largă utilizat în Statele Unite și în Europa occidentală. Corespondența directă înseamnă expedierea către alegătorii a unei scrisori semnate de o personalitate politică reprezentând, în cazul nostru, Convenția Democratică. Scrisoarea precizează cine suntem și ce dorim să facem în următorii ani pentru comunitatea căreia îi aparține destinatarul. Din scrisoare trebuie să reiasă clar că autorul ei este foarte interesat de problemele alegătorilor și că va rămâne la fel de interesat și după alegeri. În plus, scrisoarea va conține:

- ◆ simbolul electoral al CDR
- ◆ un apel către destinatar să meargă la vot și să ne voteze

◆ o adresă și un număr de telefon unde poate să ceară informații suplimentare, dacă dorește.

Corespondența directă are marele avantaj că alegătorul poate fi contactat direct, fără distorsiunile implicate de transmiterea mesajului prin mass-media. Totodată ea permite difuzarea selectivă a acelei părți de mesaj care este atractivă pentru grupul-țintă de care aparține destinatarul.

Lista evenimentelor electorale, cu impact asupra opiniei publice, sunt: mitingurile, dezbaterile radio-televizate, conferințele de presă etc. Ele au fost menționate în paginile anterioare ale acestui ghid și de aceea nu vom insista asupra lor. Accentuăm însă din nou importanța unei bune publicități în jurul acestor evenimente, astfel ca imaginea noastră să apară cât mai puternică în opinia publică.

6. Faza de evaluare

Campania s-a încheiat, rezultatele votării se cunosc. Pentru a beneficia maximum de experiența campaniei, instrument util este evaluarea. Ea se aplică referitor la:

- ◆ conținutul campaniei
- ◆ îndeplinirea planului de campanie
- ◆ imaginea în presă

6.1. Conținutul campaniei

Este necesar să ne punem întrebări precum:

- ◆ Care a fost aspectul general al competiției electorale?
- ◆ Care au fost principalele teme a campaniei?
- ◆ Care a fost reacția diverselor grupuri-țintă la oferta noastră politică?

6.2. Îndeplinirea planului de campanie

În acest punct, trebuie analizat dacă planul de campanie a fost îndeplinit întocmai conform planificării. Dacă nu, trebuie să încercăm a găsi cauza. Ce slăbiciuni a dovedit organizarea? Desigur, nu vom căuta să vinovat o persoană anume; importanța este să știm ce lucruri trebuie îmbunătățite în vederea următoarelor campanii.

În plus, vom estima eficacitatea acțiunilor întreprinse în campanie. Au reușit să mobilizăm suficienți votanți de partea noastră? Au fost cheltuielile de timp, bani și resurse umane proporționale cu rezultatele electorale? Au reușit să atragem o parte semnificativă din electoratul adversarilor?

6.3. Imaginea în presă

A fost suficient de clară și puternică imaginea pe care am dorit să proiectăm prin mass-media? Dacă nu, din ce cauză? Am avut un bun contact cu reprezentanții presei? Am difuzat comunicate de presă în măsură suficientă și atractive ca știri? Pe bază răspunsurilor la aceste întrebări putem defini un plan îmbunătățit pentru relația cu presa.

Concluzii

Acest scurt ghid de campanie electorală acoperă un minim de informație necesar mai ales filialelor locale CDR, în care PNȚCD reprezintă pilonul principal. El furnizează o sumă de cunoștințe menite să dea o orientare clară asupra campaniilor electorale din 1996. Sperăm ca el să fie util și precădere echipelor de campanie sunt constituite sau în curs de constituire. Ne-ar bucura foarte mult să aflăm că acest ghid v-a ajutat și v-a fost folositor. În încheiere, doar un singur cuvânt ar mai trebui adăugat: succes!

Asociația Inginerilor din PNȚCD în dialog cu sătenii din comuna Bogăți - Argeș

Într-o atmosferă însușitoare, o sală plină până la refuz, cu săteni din comuna Bogăți jud. Argeș, adunarea cetățenească planuită împreună cu organizația PNȚCD locală s-a bucurat de un deplin succes. S-a demonstrat și cu acest prilej deplasarea către opoziție a electoratului sătul de promisiunile neîndeplinite, ale puterii, de minciună și de sărăcie în care aceasta l-a adus.

Mulțimea adunată în sala căminului cultural, peste 250 de persoane, a ascultat cu atenție și cu mult interes expunerile vorbitorilor, axate în principal pe programul de guvernare al PNȚCD și pe „Contractul cu România” lansat de CDR.

Prezența de dl profesor R. Anghelescu, oaspeți de seamă ai locuitorilor din comună, în frunte cu prof. univ. Emil Constantinescu, președintele CDR, dr. ing. Barbu Pițigoi deputat, președintele asociației inginerilor din PNȚCD, medic veterinar Sergiu Rizeacu, deputat, jurist Romeo Nanu, președintele organizației PNȚCD Argeș, au expus pe rând aspecte ale programului partidului și ale „Contractului cu România” elaborat de CDR.

Dând citire „Contractului”, dl Romeo Nanu a subliniat acele pasaje ale documentului care se referă la lumea satului, amintind că, date fiind relațiile pe care sătenii le au, prin rudenii, locuri de muncă, sau prin cei ce s-au mutat la oraș, și restul tematicii „contractului” reprezintă interes pentru auditoriu, deoarece este vorba de protecția socială, de sistemul de pensii, asistență medicală, învățământ etc.

A urmat la cuvânt dl deputat Barbu Pițigoi care a amintit celor prezenți: că partidul întemeiat de Ion Mihalache, originar din Topoloveni vecin cu satul lor, a luptat de la început pentru promovarea intereselor țărânului român, că țărâniștii au inițiat și efectuat reforme agrare pentru împroprietărirea plugarilor (sătenilor), ei, țărâniștii s-au opus deposedărilor abuzive în procesul de colectivizare forțată, plătind pentru curajul lor cu ani grei de pușcărie, cu sacrificii și jertfe de sânge, Ion Mihalache preferând să moară în închisorile comuniste, decât să pactizeze cu asupritorul.

După revoluție, renăscut, PNȚCD a obligat puterea, prin programul său de refacere a proprietății, să se restituie o parte din averea confiscată, și a insistat,

insistă încă să fie restituit întreg avutul confiscat, nu numai pământul, ci și inventarul agricol, fără de care ogorul nu poate fi lucrat.

Programul Partidului prevede acordarea de credite, cu dobândă redusă și pe termen lung pentru refacerea gospodăriilor distruse în procesul de colectivizare forțată. Țărâni se pot asocia în cooperative de producție agricole de tipul celor practicate de Ion Mihalache la Topoloveni în perioada interbelică, diferite de CAP-urile comuniste. Întregul produs al muncii sale să-i revină țărânului și să se termine cu subvenția industriei prin fonduri provenite de la agricultură. Să fie organizată piața cerealelor astfel încât plugarii să-și poată fructifica în condiții optime producția sa, iar monopolul muncilor mecanizate să fie desființat.

Pentru ca proiectul de program de guvernare al PNȚCD să poată fi aplicat, a spus în încheiere dl deputat Barbu Pițigoi, este necesar ca sătenii să voteze „Cheia” la apropiatele alegeri locale, parlamentare și prezidențiale, punând astfel capăt unei guvernări cripto-comuniste, corupte și incompetente care în cei șase ani de guvernare a adus atâta suferință populației, sărăcite prin șomaj, inflație și lipsuri de tot felul.

Amintind că Asociația Inginerilor din PNȚCD a analizat și continuă să analizeze critic, secvențial și sectorial „Contractul cu România”, vorbitorul a făcut cunoscute studiile și strategiile de dezvoltare, inclusiv pentru agricultură, elaborate de această Asociație, ceea ce demonstrează că Partidul nu se rezumă la declarații generale de principii, ci are bine conturată o gândire coerentă și concretă pe care o poate imediat pune în aplicare la preluarea puterii dacă votul electoratului îi va fi favorabil.

A urmat la cuvânt dl prof. Emil Constantinescu, președintele CDR, care a susținut în allocuțiunea sa ideile exprimate în „Contractul cu România”.

Au mai vorbit dl Valentin Suvăr președintele org. jud. de elevi, și președintele local al org. PNȚCD. La intrunire a participat și dl deputat Sergiu Rizeacu.

Adunarea a luat sfârșit după un dialog între gazde și oaspeți, purtat în principal pe aspecte locale ale vieții cotidiene.

Biroul de Presă al PNȚCD - filiala Argeș

Standardizarea română, în impas

Gradul de civilizație a unei țări depinde și de nivelul de calitate al serviciilor și produselor existente în țara respectivă, la care contribuie în mare măsură standardele.

Pe plan politic, în ultimul timp, se vorbește despre integrarea României în structura euro-atlantice și despre aderarea României la Uniunea Europeană Occidentală. Această integrare, dar nu numai aceasta, ci chiar ieșirea din actuala criză economică nu se poate realiza fără ridicarea nivelului de calitate al produselor și serviciilor, respectiv alinierea standardelor noastre la Standardele Internaționale și la Standardele Europene și aplicarea acestor standarde de către cei care trebuie să facă acest lucru. Această aliniere înseamnă examinarea (cuoșterea conținutului), elaborarea și aplicarea a circa 15-20.000 standarde (adică sute de mii de pagini de informații), ceea ce constituie transfer de tehnologie, care nu se poate realiza peste noapte.

Activitatea de standardizare din România este coordonată de Institutul Român de Standardizare (IRS), înființat în 1948 pe baza modelului sovietic. În ultimii șase ani s-au făcut mai multe încercări de reorganizare a IRS, inclusiv pentru elaborarea unei legislații bazate pe modelele occidentale similare. Cu toate acestea s-au făcut foarte puține schimbări și acelea numai de natură cosmetică. Există, poate, o anumită teamă de schimbare, un fel de rutină în a păstra un mod de lucru cunoscut, dar ineficient și păgubos.

Dificultățile majore care împiedică realizarea acestui deziderat sunt:

1. Existența sistemului centralizat în care mai funcționează IRS, cu toate implicațiile ce decurg din funcționarea acestui sistem birocratic, din care derivă neajunsurile de mai jos.

2. Lipsa unei legislații adecvate pentru organizarea și finanțarea activității de standardizare, perpetuându-se în felul acesta starea de confuzie și lipsă de decizie la toate nivelurile. În prezent este în vigoare Ordonanța Guvernului, respectiv Hotărârea Guvernului nr. 483/24 august 1992.

Astfel, reglementările actuale nu pot satisface cerințele de organizare

modernă a unui Institut de Standardizare. Actuala organizare este un hibrid dintre un sistem centralizat (IRS fiind o instituție bugetară) și modul „descentralizat” cum se face alocarea resurselor pentru elaborarea standardelor (de către diferite institute), expertizarea standardelor (de către IRS, deci de la buget) și tipărirea standardelor (de către Editura Tehnică), deci din fonduri diferite necoordonate de IRS. Din această cauză, IRS nu poate avea nici un control asupra activității sale, nici din punct de vedere economic nici din punct de vedere al finalizării standardelor la datele programate.

3. Lipsa de interes a unor factori de decizie la toate nivelurile (ministere, agenți economici, institute de cercetări etc.), cauzată de lipsa de fonduri dar și de subaprecierea sau desconsiderarea activității de standardizare naționale și internaționale și a aplicării acestor standarde.

4. Inexistența unui sistem automatizat de documentare. Acest lucru face dificil accesul la un volum imens de informații (milioane de pagini) conținute în Standardele Internaționale, Standardele Europene, standardele unor state industrializate și standardele românești, în condițiile în care biblioteca IRS vehiculează curent circa 100-150.000 de astfel de standarde.

5. Lipsa mijloacelor proprii (ale IRS) de tipărire și difuzare. Este blocată astfel tipărirea și difuzarea rapidă a sute de standarde elaborate anual și deci accesul utilizatorilor la informațiile respective.

6. Lipsa de spațiu și o dotare necorespunzătoare, poate la cel mai scăzut nivel din Europa pentru un institut național de standardizare, fac imposibilă o activitate normală.

Pentru ieșirea din acest impas se impune adoptarea unui program minimal în vederea realizării alinierii standardelor românești la standardele internaționale și europene, avându-se în vedere următoarele:

1. Elaborarea unei strategii la nivel național privind modernizarea activității de standardizare din România.

2. Schimbarea actualei legislații și reorganizarea Institutului Român de

Standardizare ca o asociație de membri, pe baza principiilor de organizare a instituțiilor de standardizare occidentale.

3. Conștientizarea factorilor de decizie (conducerea unor ministere, directorii de instituții etc.) și schimbarea concepției actuale a acestora, dar și a specialiștilor în ceea ce privește rolul și importanța standardizării în economia unei țări. În condițiile actuale, producătorii autohtoni care nu cunosc și deci nu au cum să aplice prescripțiile din standardele Internaționale și din standardele europene vor fi eliminați din competiție nu numai de pe piețele externe, dar chiar și de pe piața internă de către firmele străine care aplică aceste standarde.

4. Preluarea și aplicarea rapidă în economia națională a informațiilor din Standardele Internaționale și standardele Europene. Aceasta s-ar putea realiza prin: a) participarea activă a specialiștilor români la activitatea de elaborare a Standardelor Internaționale și Standardelor Europene în special pentru obținerea informațiilor tehnice din proiectele de standarde, astfel încât în momentul aprobării acestor standarde ei să fie deja informați, în scopul preluării și aplicării rapide a standardelor respective în economia națională; b) crearea unui sistem de documentare, în vederea asigurării accesului rapid la informațiile tehnice din Standardele Internaționale, Standardele Europene, standardele unor țări industrializate, standardele românești, la documentele legate de evoluția acestor standarde la un moment dat (în vigoare, în curs de revizuire); c) reorganizarea sistemului de tipărire și difuzare a standardelor românești, incluzând:

- dotarea IRS cu echipament de tipărire;

- organizarea unor puncte de difuzare a standardelor și a altor documente legate de activitatea de standardizare, la nivel teritorial (Banat, Ardeal, Moldova, Oțenita etc.).

5. Finanțarea corespunzătoare activității de standardizare națională și internațională din: subvențiile departamentelor guvernamentale, cotizațiile membrilor asociației, vânzări de standarde, donații etc. Elaborarea unui standard să fie finanțată de către industrie, respectiv de către cei care solicită efectuarea lucrărilor respective.

Ing. Vasile COSTEA

Prin întreaga activitate patriotică pusă în slujba neamului și prin martiriul lor, IULIU MANIU și ION MIHALACHE vor rămâne pentru totdeauna în memoria corpului silvic românesc. Printre marile lor înfăptuiri, care stau măturie a dragostei lor pentru destinele țării, mai puțin cunoscute opiniei publice, a fost preocuparea de a conduce și gospodări bogățiile țării, pentru satisfacerea doleanțelor poporului, prin promulgarea unor legi care să asigure guvernarea țării în cele mai bune condiții.

În cuvântul ținut de marele gospodar ION MIHALACHE, în fața corpului silvic acum 65 de ani preciza în programul său "... de ridicare a producției naționale, - producție ce se realizează în bună parte din păduri, fiindcă 1/4 din solul țării este acoperit de această bogăție, m-am legat ca prin legile ce voi aduce să soluționez și această chestiune: organizarea pădurilor pentru a spori producția națională. Am înțeles că în ceea ce privește pădurile, acest spor nu trebuie să vină din consumarea fondului, - capitalului lemnos, - ci dimpotrivă din păstrarea, mărirea și ameliorarea printr-o mai bună gospodărire în ceea ce privește pădurile Statului și printr-o mai largă descentralizare, iar în ceea ce privește pădurile particulare prin aplicarea integrală a Codului Silvic".

Astfel, în anul 1930 au fost promulgate legile: - Administrarea pădurilor Statului și a celor particulare; Legea privind ameliorarea terenurilor degradate, pentru a opri degradarea și eroziunea solului; - Legea de înființare a Institutului de Cercetări silvice, fără de care silvicultura românească nu putea progresa și ajunge la nivelul silviculturii moderne; - revizuirea și adaptarea Codului Silvic situației create de UNIREA TUTUROR PROVINCILOR LOCUITE DE ROMÂNI. Promulgarea acestor legi a revoluționat gospodărirea

și administrarea pădurilor, iar grija pentru aplicarea lor a fost principala preocupare a înaintașilor noștri. Legea Administrării Pădurilor promulgată la 19 aprilie 1930 a consfințit separarea administrării pădurilor Statului de aceea a pădurilor particulare, cărora li s-a aplicat Regimul Silvic de către o Direcție din cadrul Ministerului Agriculturii și Domeniilor, iar Statului printr-o regie numită Casa Autonomă a Statului /CAPS/. Această organizare a funcționat cu rezultate bune până în anul 1948, când, odată cu ideologia totalitară adusă din răsărit, s-a aplicat sistemul de organizare sovietic

Silvicultura modernă și voința politică

și în silvicultură. S-a separat activitatea de cultura pădurilor, care a rămas în cadrul coalelor silvice, de cea de recoltare a lemnului, pentru care s-au înființat întreprinderi distincte așa numitele /IPEIL/. România a fost singura din fostul lagăr socialist care a aplicat această organizare anacronică de separare a procesului natural din silvicultură și care din păcate se menține și astăzi.

La 13 aprilie 1948 a intrat în vigoare „constituția rep. populare”, care în mod demagogic în art. 6 proclamă pădurile împreună cu alte bogății ca aparținând „întregului popor”. Fără a mai separa o lege organică sau specială și fără a fi incluse în legea naționalizării nr. 119/948, Statul totalitar a procedat în mod abuziv la trecerea în proprietatea lui a tuturor pădurilor private, în baza unor acte normative elaborate de fostul Min. al Silviculturii, din ordinul consilierilor sovietici. Acest abuz a permis exploatarea irațională de către Statul totalitar prin „SOVROMLEN”, a 2-3 cote anuale de

lemn, în special rășinoase de pe Valea Bistriței.

Menționez de asemenea că prevederea din art. 41 din Legea 18/1991, prin care s-a restituit foștilor proprietari de păduri câte un ha, nu are la bază nici un temei legal, deoarece pădurile particulare nu au fost proprietatea Statului, în baza unor legi organice sau speciale.

Noul Cod Silvic, votat de actualii parlamentari la sfârșitul anului 1995 prevede legiferarea a ceea ce regimul totalitar n-a făcut - „confiscarea pădurilor”. Consider noul Cod Silvic un act de abuz, votat de „alegii poporului” împotriva interesului acestuia, de aceea trebuie abrogat de viitoarea conducere democratică a țării. Este necesar să se revină la legile moderne din perioada interbelică, în ceea ce privește legislația silvică. La temelia acesteia trebuie să stea Doctrina Creștină, care

consfințește dreptul de proprietate al deținătorilor de bunuri și păduri, dinaintea samavolnicei naționalizări din 11 iunie 1948, precum și modul de administrare și gospodărire a fondului forestier în vederea asigurării continuității lui. Noul Cod Silvic trebuie fundamentat pe vechiul Cod Silvic românesc, pe baza căruia au fost gospodărite pădurile țării cu rezultate bune, în perioada interbelică.

Închei aceste gânduri cu ceea ce spunea ION MIHALACHE silvicultorilor „Noi astăzi suntem beneficiarii produselor pădurii și nu avem dreptul să atacăm și să prejudiciem dreptul aceluia care vin după noi”. Iar în ceea ce privește restabilirea respectului pentru pădure și datorita de conservare a ei, așa cum spunea Regele Ferdinand - Întregitorul de Neam, agricultorilor să nu uite „că acela care pune toporul la rădăcina unui arbore pregătește o scândură la sicriul agriculturii”.

Ing. silvic V. VĂCLEA

Comunicat

Duminică, 4 februarie 1996, a avut loc întrunirea **COMITETULUI de CONDUCERE** al PNTCD, care a avut ca scop:

- ◆ Alegerea Juriului de Onoare și Disciplina al PNTCD;
- ◆ Alegerea Comisiei de Contestații a PNTCD;
- ◆ Alegerea celor 6 secretari generali adjuncți;
- ◆ Dezbateri privind pregătirea alegerilor locale.

La propunerea Biroului de Conducere, Coordonare și Control, Comitetul de Conducere a stabilit următoarea componență a Juriului de onoare și disciplină al PNTCD:

membru al Comitetului de Conducere PNTCD

- av. Grigore Lăpușanu, membru al Comitetului de Conducere PNTCD
- ec. Sergiu Macarie, Trezorer PNTCD

vicepreședinte PNTCD.

În urma votului secret exercitat de către Comitetul de Conducere, au fost desemnați **secretarii generali adjuncți** al PNTCD:

- deputat Costel Pănescu
- prof. Laurențiu Dumitrașcu
- deputat Barbu Pîjigol
- ing. Mihai Grigoriu

PREȘEDINTE: dep. GAVRILĂ DEJEU

MEMBRI:

- Maria Achim
- prof. Alexandru Badea
- senator Florin Buruiană
- deputat Ion Cornita
- senator Ion Manea
- prof. Felicia Haica.

Comisia de contestații a PNTCD a fost stabilită de către Comitetul de Conducere, ca fiind:

□ Președinte - Deputat Nicolae Ionescu-Galbeni, vicepreședinte PNTCD

- membri □ deputat Ioan Hui,

● deputat Constantin Dudu Ionescu

● prof. Mircea Gheordunescu

Secretarul general, Radu Vasile, a prezentat o analiză a activității Secretariatului general al partidului între anii 1990-1996, propunând unele direcții de reorganizare.

În a doua parte a ședinței s-au adus la cunoștință instrucțiunile privind pregătirea alegerilor locale.

De asemenea, s-au dezbătut aspecte legate de strategia campaniei electorale pentru alegerile locale.

Șef Birou presă
Deputat Remus OPRIS

Înainte de începerea sesiunii parlamentare...

În timpul vacanței parlamentare din această iarnă, care s-a încheiat luni, 5 februarie, Comisia permanentă de cultură, artă și mass media a Camerei Deputaților a lucrat practic fără întrerupere. ● A avizat

Proiectul de lege privind integrarea sistemului de asigurări sociale și de pensii pentru cinești în sistemul asigurărilor sociale de stat, urmând ca el să fie transmis Comisiei pentru muncă și protecție socială, care este sesizată în fond. ● A fost analizată și Decizia nr. 2 din 15 ianuarie 1996 a CNA, cu privire la condițiile de prezentare și durata programelor destinate campaniei electorale pentru alegerile locale. S-a decis, cu unanimitate de voturi, republicarea ei într-o formă revizuită, sub motivația că această decizie are o serie de lacune și devansează legea electorală. ● Tot cu unanimitate de voturi, Comisia a hotărât să sprijine revendicările salariaților Bibliotecii Academiei, prezentate de către directorul acesteia și de către liderii sindicatului. S-a hotărât ca Bibliotecii

Academiei să i se recunoască statutul de instituție națională, urmând ca salariații să beneficieze de un regim de remunerare identic cu cel al salariaților Bibliotecii Naționale Române. (D.B.)

În cadrul conferinței de presă de astăzi, dl senator Radu Vasile, purtător de cuvânt al PNTCD, referindu-se la Bugetul pe anul 1996, a declarat că nu este conform legii luarea în discuție atât timp cât nu s-au aprobat modificările pentru bugetul pe anul 1995. Bugetul pe anul 1996 va fi discutat la sfârșitul lunii februarie.

S-au făcut, de asemenea, referiri la problemele financiare în perspectiva Băncii Naționale, respectiv a creditelor cu garanții ale Guvernului român.

Sinteza conferinței de presă a PNTCD 5 februarie 1996

Dl senator Radu Vasile a precizat poziția PNTCD în ceea ce privește unele legi care vor fi dezbătute în această sesiune: PNTCD va susține Legea Cooperăției, legile cu caracter tehnic (de exemplu Legea petrolului), și legile cu caracter politic (Legea

partidelor, Legea administrației). Nu va susține Legea securității, considerându-se neopoziția a reșea ei în discuție în acest moment. De asemenea, dl Radu Vasile a precizat că după alegerea secretarilor generali adjuncți și numirea executivului s-a încheiat primul organizare a PNTCD și se va desfășura a doua de organizare a alegerilor.

Volume editate de Direcția de Studii, Doctrină și Presă

■ Sineză a programelor de reforme, septembrie 1991.

■ Statutul PNTCD 1991, 1994.

■ Raportul de activitate al PNTCD prezentat la Congresul din 27-29 septembrie 1991 de Ion Diaconescu.

■ „Istoria PNTCD - rezumat”.

■ „Virgil Madgearu la 50 de ani de la naștere”.

■ Ion Diaconescu - „Mari oameni politici, Ion Mihalache”.

■ Gabriel Tepelea - „Juliu Maniu în fața istoriei”.

■ Ion Pompei Groza - „Corneliu Coposu, o viață pentru o idee”.

■ Victor Isac - „Nicolae Titulescu, actualitatea sa politică”.

■ „Juliu Maniu în fața istoriei”, Editura „Gândirea Românească”, 1993.

Coordonator Gabriel Tepelea.

■ „Ion Mihalache în fața istoriei”,

coordonatori Ion Diaconescu Tepelea.

■ „PNTCD, scurt istoric”.

■ Wilfried Martens - „O viață de om”, Editura „Metropol”, 1994.

■ „Din gândirea creștină”, Editura „Metropol”, 1994.

■ „Alte apariții editoriale”, Editura „Metropol”, 1994.

■ „Corneliu Coposu”, Editura „Metropol”, 1994.

■ „Armistițiul din 1944 și efectele lui”, Editura „Gândirea Românească”, 1990.

■ „Ungaria ne cere pământ”, Editura „Luceafărul”, Zalău, 1994.

■ „Tara Sălajului”, Editura „Luceafărul”, Zalău, 1994.

■ „Retrospective asupra istoriei temporane”, Editura „Gândirea Românească”, 1990.

■ Vartan Arachelian - „Din viața lui Corneliu Coposu”, Editura „Luceafărul”, Zalău, 1992.

■ Rafael Caldera - „Specimen de democrație creștină”, Editura „Luceafărul”, Zalău, 1993.

■ Ion Mihalache - „Ce facem?”, Editura „Litera”, 1995.

■ Ion Mihalache - „Iort Măgareț”, Editura „Luceafărul”, Zalău, 1993.

■ Gabriel Tepelea - „Anii de versuri din închisoare”, Editura „Luceafărul”, Zalău, 1992.

■ Gabriel Tepelea - „Arta de a evoca”, Editura Fundației „România”, 1994.

■ Ion Rațiu - „Politică pe la noi”, Editura „Progresul”, 1992.

■ Cicerone Ionițoiu - „Revoluția anticomunistă din Muntenia”, Editura „Gândirea Românească”, 1993.

■ Emilia Emma - „Compoziții pentru libertate”, Editura „Univers”, 1995 vol I, II.

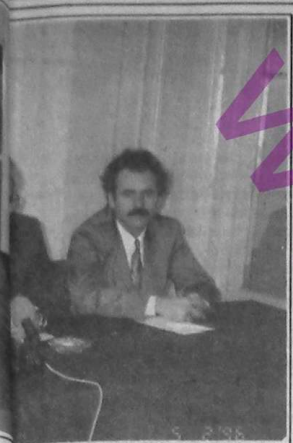
■ Apostol Stan - „Puterea democrației în România”, Editura „Albatros”, 1995.

■ Radu Vasile - „Monedă fiscală”, Editura „Uranus”, 1994.

■ Victor Isac - „Juliu Maniu și moralitatea politică”, Editura „Luceafărul”, Zalău, 1994.

Dl. Emil Constantinescu a vorbit despre „Moștenirea lăsată de Corneliu Coposu“

Răspunzând întrebărilor, dl Radu a reamintit faptul că PNȚCD va recunoaște niciodată pactul Ventrop-Molotov, iar dl Ion Diaconescu a precizat că poziția partidului ceea ce privește pragul electoral de susținerea procentului de 5% aplicat în tot spațiul european.

Cătălina SCORȚEANU
Cristina BOSĂNCEANU

În ziua de 25 ianuarie, în sala Dales, la laudabila inițiativă a Organizației Muncitorești PNȚCD - organizația a reușit să organizeze periodic manifestări istorico-politice de mare prestigiu - a avut loc conferința prezidentului Convenției Democratice din România, domnul profesor Emil Constantinescu despre „Moștenirea lăsată de Corneliu Coposu”. După câteva cuvinte inaugurale rostite de domnul Lambru, președintele organizației muncitorești PNȚCD, domnul Emil Constantinescu a vorbit pe larg despre moștenirea politică și morală lăsată nouă de Corneliu Coposu. Sintetizând opera celui care și-a sacrificat viața pentru demnitatea românească, Emil Constantinescu a scos în evidență decalogul pe care noi trebuie să-l preluăm de la discipolul și continuatorul lui Iuliu Maniu; poruncile lui sună astfel: 1. să crezi în unitatea opoziției; 2. să crezi în victoria finală indiferent de dificultățile întâmpinate; 3. să nu accepți compromisuri dezonorante; 4. să crezi în valorile creștine; 5. să respecți cu adevărat valorile naționale; 6. să corelezi național cu valorile europene; 7. să concepți puterea ca pe o datorie, nu ca pe o privilegii; 8. să asumi fără ură trecutul; 9. să fii conștient că adevărata măsură a politicului este sacrificiul; 10. să fii conștient că asumarea răspunderii pentru viitor trebuie să înceapă în prezent. Pornind de la acest decalog, domnul Emil Constantinescu a pus în lumină personalitatea și rolul jucat de Corneliu Coposu după decembrie 1989. A arătat

cum se impunea fără efort și ostentație, cum intervenea cu limpezime și claritate punând cap astfel disputelor dintre aliați politici. Corneliu Coposu a fost în fapt ctitorul Convenției Democratice, alianța politică necesară în contextul unei Români distruse de o jumătate de secol de atârpănire bolșevică. Dar în buna tradiție moștenită de la Corneliu Coposu, domnul Emil Constantinescu nu s-a limitat doar la prezentarea celui care a afiliat în clandestinitate Partidul Național Țărănesc Internațional creștin-democrat, ci a dezvoltat și un program de acțiune pentru anul electoral în care ne aflăm. În acest sens, președintele CDR a explicitat diferite aspecte ale Contractului cu România, arătând cât de diferită este oferta CDR față de oferta demagogică a partidelor aflate la putere. Domnia sa a arătat în termeni elocvenți proporțiile dezastrului provocat de cei șase ani de guvernare ai actualei puteri. A înfrânge actuala putere este, în fapt, un act de datorie națională, căci

incă patru ani de guvernare catastrofală vor avea consecințe ireparabile pentru România. Programul de acțiune a fost enunțat în termeni viguroși, demni de un luptător. Și a fost o plăcere intelectuală să auzi un luptător, Emil Constantinescu, vorbind despre luptătorul Corneliu Coposu, enunțând un adevărat program de luptă, cu convingerea fermă în victoria finală. Organizația muncitorească PNȚCD merită toate felicitările pentru tradiția pe care a instituit-o.

Conferința domnului Emil Constantinescu s-a constituit într-un elogiu demn de viață, suferința și acțiunea politică a celui care a fost seniorul de necontestat al vieții politice din România de după decembrie 1989. Și în ce contrast s-a aflat expunerea președintelui CDR cu elogiile pe care au îndrăznit să i le aducă lui Corneliu Coposu, după moarte, indivizi care până atunci nu făcuseră altceva decât să-l insulte și să-l calomnieze. Auzind atâtea laude din partea celor care ar fi trebuit să pună capul în pământ, mi-au venit în minte versurile pe care le-a scris Aristotel despre Platon: „Acest om este atât de mare, încât celor răi nu le este permis nici măcar să-l laude”. Spre a avea dreptul de a-l elogia pe Corneliu Coposu trebuie să fii înzestrat cu inteligență și valoare morală. Și avem siguranța că președintele CDR va duce mai departe cu demnitate și vigoare bătălia pentru România pe care Corneliu Coposu a dus-o de-a lungul unei vieți.

Gheorghe CEAUȘESCU

Artamentelor ce a PNȚCD

- ◆ Victor Isac - „Cornel Velțeanu, o lăță de jertfă în lupta pentru democrație”, Editura „Romfel”, 1993.
- ◆ Victor Isac - „Abecedar politic”, Editura „Princeps”, 1991.
- ◆ Victor Isac - „Dreptul istoric și de cea mondială”, Editura „Gândirea”, 1992.
- ◆ Ion Varlam - „Noua Constituție a omâniei”, Editura „Evenimentul”, 1993.
- ◆ Grigore Lăpușanu Transilvan - „În drum spre dreptate”, Editura „Tomfel”, 1995, vol I, II și III.
- ◆ Ulm Spineanu - „Măine, Democrație creștină”.
- ◆ Ulm Spineanu - „Încotro... Români 2000?”, Editura „Mondograf”, 1995.

Tineretul național țărănesc creștin democrat, o entitate bine structurată și clar definită în cadrul partidului

Organizația de tineret a PNȚCD s-a conturat încă din anul 1990, împreună cu înseși filialele județene ale partidului. Până în prezent s-au desfășurat patru conferințe naționale: prima în noiembrie 1991, cea de-a doua între 16-18 februarie 1992, a treia în perioada 26-28 februarie 1993, iar cea de-a patra la sfârșitul lunii aprilie 1994. Primul președinte ales al tineretului național țărănesc creștin democrat a fost domnul Ștefan Mămulea, al cărui mandat a fost preluat la a doua conferință de domnul deputat Constantin Remus Oprea, prelungit prin alegerea sa la cea de-a treia conferință, în prezent președinte fiind domnul Dragoș Corvin Oncescu. Formarea tinerilor noștri pentru dimensiunea vieții politice, a fost în perioada aceasta facilitată de colaborarea constantă cu Fundația Hanns Seidel, împreună cu care am realizat cel mai mare număr de seminari. De remarcat este și sprijinul acordat în acțiunile de formare politică susținute de Fundația pentru Pluralism

împreună cu Fundația Westminster (Marea Britanie), Institutul Republican de Afaceri Internaționale (Statele Unite ale Americii) și de Fundația Edwardo Frei (Olanda), sau Academia de Studii Creștin Democratice din Budapesta (Ungaria). Spiritul acțiunilor noastre politice a fost cel prefigurat de președintele Corneliu Coposu, care a fost și va rămâne modelul nostru politic. La ora actuală, tineretul național țărănesc creștin democrat se prezintă ca o entitate bine structurată și definită în cadrul partidului. Evoluțiile de până acum denotă tocmai acest lucru, părerile și opiniile diverse apărute ulterior dovedind diversitatea principiilor și ideilor proprii unui partid bine ancorat în spectrul politic. Pe plan intern, amintim multitudinea acțiunilor PNȚCD la care tineretul a luat parte, în același sens desfășurând o serie întreagă de conferințe, simpozioane, întruniri pe tematici de actualitate. În prezent se lucrează la redactarea noului regulament al tineretului, care trebuie redactat în concordanță cu statutul partidului, recent adoptat.

S-au făcut propuneri concrete pentru programul partidului în domeniul tineretului, idei și principii publicate deja în „Dreptatea”. Am fost prezenți, prin grija Departamentului de presă al PNȚCD, în numeroase apariții mass-media, în care s-au exprimat pozițiile noastre față de diverse probleme ale societății românești. Chiar dacă din unele delegații participante la recentul Congres au lipsit tinerii, nu se poate vorbi de „un conflict între generații”, ci numai de conflicte sau orgolii personale. Tinerii țărăniști își respectă valorile, împreună cu cei mai în vârstă, menținând trează în conștiința țării ideea națională, Biserica și statul de drept. În acest an se impune necesitatea implicării totale a tinerilor în campania electorală ce va urma, scopul fiind câștigarea alegerilor, pentru a-i mulțumi astfel, simbolic, Seniorului. Pe plan extern, suntem membri în trei structuri europene de tineret: două creștin - democrat (E.Y.C.D. și D.E.M.Y.C.) și una conservatoare (E.Y.C.). Putem spune că desfășurăm

o activitate mult mai intensă decât unii dintre reprezentanții M.A.E. sau ai celor din ambasade, participând la întruniri internaționale, alături de importante personalități politice. Tot în acest sens, se poartă discuții pentru organizarea unei Conferințe a Tineretului European Conservator în țara noastră, eveniment care ar constitui o premieră în viața politică a tineretului din România. În altă ordine de idei, la inițiativa Organizației de tineret Prahova, s-a început realizarea unor acțiuni de înfrățire a organizațiilor locale de tineret cu structuri similare din străinătate, inițiativă benefică, ce trebuie extinsă. Iată deci o imagine globală a activității tinerilor țărăniști, a idealurilor și speranțelor lor sub steagul și doctrina PNȚCD. Dacă generația de la 1918 a trăit cu idealul reînțregirii țării, după noaptea neagră a comunismului, nouă ne revine datoria nașterii țării.

Pentru conformitate,
Remus OPREA
Dragoș ONCESCU

Sălajul înainte și după Diktatul de la Viena

N-avem voie să uităm!

Istoria județului nostru în toată desfășurarea ei a fost un lanț nesfârșit de oprindări, de dureri și de revoltă. Ținutul Sălajului, botezat după mulțimea pădurilor lui „Silvania” s-a dovedit în toată istoria lui a fi o strălucitoare frântură de leagăn a neamului românesc, care făcea parte din hotarul puternicei Dacie, înacă cu multe veacuri înainte de Hristos.

Dois milenii de lupte, de suferințe dar și de izbăni au petrecut românii noștri din Sălaj, timp în care credința în Dumnezeu și dreptul legitim de stăpânire au constituit candelă aprinsă cu jarul lor sfânt, care au menținut mereu trează dragostea lor de neam și încrederea în destinul românesc.

Născuți aici, în acest binecuvântat loc al Silvaniei pe care nu-l stăpânim nici de ieri și nici prin forță în temeiul unui diktat, noi suntem stăpânii acestor meleaguri încă din veacuri de piatră. Noi n-am venit de nicăieri!

Sălajul făcea parte din Țara lui Burebista, iar faimosul și curajosul rege Decabal a domnit și peste Țara Silvaniei.

Nenumăratele cetăți daco-romane, dintre care cea de la „Porolissum, centrul Daciei Porolissensis, stau mărturie că după căderea tragică a lui Decabal, legiunile romane străjuiau cu sfințenie înălțimile Meseșului cu Moigradul de astăzi, iar vestigiile desgrăpate aici dovedesc stăpânirea Romei în ținutul Sălajului. După secole de liniște, în care voievozatele românești, în frunte cu cnejii lor, dominau ținuturile noastre, năvălirile barbarilor, veniți din Asia și-au făcut apariția și la noi.

În lupta cu uzurpatorii, ducele Sălajului, Memnorut, a organizat cel din urmă centru al rezistenței sale la Poalele Meseșului împotriva năvălirii ungurești.

Au rămas scrise cu litere de aur în istoria județului nostru cuvintele voievozului Memnorut, care-i răspundea lui Arpad: „Noi nici din dragoste, nici de frică nu dăm din pământul nostru nici măcar o palmă. Țara ce o cere de la noi nu ț-o vom da nicicum cât vom trăi”.

În lupta sa cu năvălitorii și silit să se mute uneori din zonele de șes, pe dealuri, în văi sau în munți, țăranel român devine, prin stăpânirile ulterioare ungurești, un scaly fără drepturi, batjocorit și umilit la el acasă de către acești musafiri nepoftiți. Pe locul fostelor cetăți daco-romane, năvălitorii și-au construit propriile lor cetăți și fortificații spre a ne șterge urmele.

Dar tradiția, limba și legea românească n-au putut fi șterse și nici ucise niciodată. La fel ca și gândul dreptului de străveche stăpânire a pământului strămoșesc.

La sfârșitul îndurărilor de veacuri, conducătorii de neam născuți pe teritoriul Sălajului vor lua în propriile lor mâini destinele neamului nostru.

Putem fi mândri că-n județul Sălaj s-au născut Grigore Maior, Ignățiu Darabant, Demetriu Coroianu, Olimpiu Barbulovici - vicarul Șimleului, ca și Iosiv Meheș, redactorul lui „Suplex Libellus Valahorum” din 1791, cel dintâi program politic al românilor din Ardeal. Să fim mândri că Sălajul l-a găzduit pe Gheorghe Șincai, care și-a sfârșit la Bobota viața chinută de pribeag, că strălucitul orator și autor al Memorandumului din 1892, Iuliu

Coroianu, era tot din Sălaj, ca și Gheorghe Pop de Băsești, conducătorul luptei de rezistență a românilor, președinte al Partidului Național din Ardeal și cel care a prezidat înălțătoare solemnitate a Unirii de la Alba Iulia.

Doctrinarul și curajosul scriitor Casu Maniu, care și-a plătit dragostea de neam în închisorile Seghedinului ca și Victor Deleu, conducătorul voluntarilor ardeleni din războiul întregirii neamului erau, la fel, sălajeni.

Dar pe lângă acești falnici stajeri, de simțire românească, Sălajul s-a înscris în cartea de aur a neamului românesc cu alte nume mari, care au depășit hotarele țării și continentului. La Bocșa Sălaj s-a născut marele citor de evanghelie politică, Simion Bărnuțiu, care va rămâne în istorie ca giganticul deschizător de drumuri din secolul trecut.

Sălajul este pământul pe care s-a născut unul dintre cei mai străluciți bărbați ai românilor, omul care a doborât un imperiu milenar și care a întregit hotarele țării noastre, artizanul Unirii noastre de la 1 Decembrie 1918: Iuliu Maniu.

Sălajul a fost leagănul oamenilor nelnduplecați, al românilor curați, al intransigenței românești, gata să înfrunte cu fruntea sus și mândru toate vicisitudinile istoriei.

Este un act de mândrie patriotică să amintim în acest sens pe protopopul Valentin Coposu din Bobota, care și-a dăruit întreaga viață luptei pentru drepturile românilor și alipirii Ardealului la patria mamă. Arestat de autoritățile maghiare, a fost pus în lanțuri, dus la Budapesta și condamnat la moarte, de unde a scăpat ca prin minune, fiind salvat în extremis de armatele române.

Să nu uităm, dragi sălajeni, de lupta curajoasă dusă pe viață și pe moarte de protopopul Liviu Trușășiu din Zalău împotriva politici maghiare de deznaționalizare a românilor. Închis în lagărul de la Puspokladany - și dus apoi la una din cele mai grele temnițe din Budapesta. Acest erou al Sălajului românesc, pe care astăzi l-am uitat, și-a văzut eliberarea odată cu sfârșitul războiului. Revenit în Zalău, înființează în 1945 primul liceu românesc din județul Sălaj de după război al cărui director a fost. În acest fel, părintele Trușășiu a născut o întreagă generație de intelectuali români în județul Sălaj - căruia cu toții îi suntem recunoscători.

După eliberarea lui din temnițele comuniste, unde a fost închis pentru credința lui în Dumnezeu și neamul românesc, an de an, acest dărz român și mare creștin, a oficiat din proprie inițiativă slujbe religioase la toate mormintele românilor din Sălaj ucisi de unguri în septembrie 1940, până când, în 1992, Dumnezeu l-a chemat la el.

Să nu-l uităm niciodată pe marele patriot sălajean, luptător împotriva revizionismului maghiar, primul director și organizator al învățământului liceal românesc din Șimleu Silvaniei în 1919, profesorul Ioan Osian care apoi și-a găsit sfârșitul în temnițele comuniste, arestat ca și mulți alți români tot de bande bolșevice străine de neamul românesc care conduceau atunci securitatea din România.

La mijlocul acestui secol, Sălajul a devenit teatrul unor sângeroase fărădelegi comise de horthyști.

În inima Sălajului este Treznea cu cei 86 de români și evrei ucisi în cele mai groaznice chinuri de către barbarii secolului nostru.

Este inimaginabil ca urmașii năvălitorilor de acum o mie de ani, creștinizați ulterior, să omore copii și femei gravide cu baioneta în burtă, așa cum au fost ucise surorile Brumar în vârstă de 5 și 8 ani și învățătoarea Aurelia Cosma, gravidă în luna a noua; să li se taie sânii și mâinile așa cum au ucis-o pe Labo Maria, să le scoată ochii și să le taie urechile, așa cum a fost ucis învățătorul Cosma, directorul școlii din Treznea sau să-i ardă de vii în flăcările caselor lor, pe care ei le-au aprins, așa cum a fost ucis prețul comunei Treznea.

Este inimaginabil ca ziua în amiază mare, când locuitorii care priveau pașnic la instalarea autorităților maghiare sau stăteau liniștiți la casele lor să fie uciși, în timp de pace și fără nici un motiv.

În mijlocul Sălajului este Ipul, unde după cinci zile de la masacrul de la Treznea bande de ucigași horthyști, folosind aceleași practici barbare au omorât mișelește, în miez de noapte în casele lor 157 de români, aruncați apoi într-o grăpă comună. Cu toată apă vitejilor honvezi, mâini necunoscute au plantat în tainele nopților de groază crizanteme albe de durere. Înnebuniți de victoria ieftină, obținută fără nici o luptă acești barbari, organizați în bande, și-au ales drept victime numai ființe fără nici o apărare. Asemenea crime încă nu sunt descrise la alte popoare europene, ele fiind tipice strămoșilor lor asiatici care prin cruzimeaua lor au înspăimântat în acea vreme o întreagă Europă Creștină ajungând până la porțile Romei.

Ambasadorii iadului și-au dovedit credința purtând coroana lui Ștefan tot atât de strămbă ca și sufletele și faptele lor.

Apocalipticul măcel al fraților noștri va rămâne peste veacuri culme de sălbăticie, bilanț în care, în județul Sălaj în afară de Ip și Treznea au mai fost omorâți români din încă alte 32 de localități.

În anul 1942, baronul Ioșka, prefectul județului Sălaj, fost deputat ani de-a rândul în Parlamentul „României Mari”, declara: „Constat cu durere că mai avem încă în județul nostru prea mulți români și mult prea înstăriți”.

Bilanțul măcelului din septembrie 1940 în județul Sălaj mai cuprinde zeci de biserici românești profanate, 2.035 de români arestați și închiși în lagărele de la Puspokladany - și Lokshaza dintre care 43 de preoți. S-au refugiat din Sălaj 29.730 de români, 4.220 au fost expulzați, iar 2.314 români au fost forțați să se convertească la religiile maghiare.

Dar iată, frați români că, după o așteptare de 55 de ani, a sosit ziua cea mult așteptată, zi în care trebuie să cinstim așa cum se cuvine memoria acestor martiri.

Astfel, Parlamentul României a hotărât ca cele două localități, Ip și Treznea, să devină localități martir ale neamului românesc, iar Treznea să revină la statutul ei firesc, de co-

mună. Cele două comune vor intra astfel în circuitul turistic și istoric național și internațional pentru ca o lume întreagă să cunoască faptele așa cum au fost și nu cum sunt ele mistificate și astăzi la cancelariile occidentale de către urmașii de astăzi ai „vitejilor honvezi” de ieri.

În numele supraviețuitorilor acestui groaznic măcel din sept. 1940, ca și în calitate de supraviețuitor al acestor masacre - scăpat ca prin minune din fața plutoanelor de execuție - doresc să mulțumesc tuturor parlamentarilor, șefilor de partid, guvernului, primului ministru și șefului statului, pentru dreptatea care ni s-a făcut după o amară și lungă așteptare de peste o jumătate de veac. Din nefericire, nu putem mulțumi parlamentarilor UDMR-ului, care au votat în bloc împotriva majorității parlamentare românești, împotrivindu-se astfel atribuirii denumirilor celor două localități de comune martir ale neamului românesc cât și revenirii la vechea comună Treznea. Prin această atitudine, conducerea UDMR-ului a sfidat Hotărârea Tribunalului Poporului din Cluj din 13 martie 1946 de condamnare la moarte, la muncă silnică pe viață sau la alți ani de închisoare a acestor odioși criminali, din păcate în imensa lor majoritate condamnați în contumacie, fiind fugiți din țară.

N-am fi așteptat ca parlamentarii UDMR-ului și chiar Guvernul Ungariei să-și ceară măcar scuze pentru aceste odiciose crime, scuze pe care le-am fi primit chiar cu o întârziere de 55 ani, așa cum s-a procedat recent și în alte țări civilizate cu situații asemănătoare. Dar scuzele n-au venit și nici semne să vină nu sunt.

Aș dori să repet, ca să nu se uite niciodată, că în septembrie 1940 trupele horthyste au ucis în mod bestial, în județul Sălaj 477 de români dintre care 179 de femei și 190 de copii, în timp ce, atât în perioada 1940-1944 cât și după 1945 românii din Sălaj n-au omorât nici măcar un singur ungar. Și măcar pentru asta pe bună dreptate am așteptat scuzele lor.

Am vrea să se știe că dacă populația maghiară din județul Sălaj ar fi avut măcar un singur martir omorât de români, populația românească i-ar cinsti memoria așa cum se cuvine și nu așa cum încearcă astăzi conducerea UDMR-ului să ne profaneze martirii noștri și încă la noi acasă. Și totuși o soluție trebuie găsită, iar aceasta este problema guvernanților noștri. Dar această soluție depinde, în primul rând, de noi iar cei care ne reprezintă să nu uite niciodată că suntem la noi acasă.

Privind intrarea noastră în Europa să fim convingiți că noi nu vom intra niciodată cu „enclave” sau cu „stat în stat” ci vom intra mândri și drepti și nu cerând mila altor state. Vom intra cu hotarele întregite de jertfele strămoșilor noștri sălajeni, de sângele lor scurs de o mie de ani încoace, în lupta cu năvălitorii, hotare pe care le vom păstra cu sfințenie „DE-O FI SĂ NE-NGROPĂM DE VII”.

Prof. dr. Ioan PUȘCAȘ,
președintele PNȚCD și AFDP,
filialele Sălaj

În memoria lui Ilie Lazăr

Întrunindu-ne în prestigioasa AULA MAGNA a Universității Clujene, încercăm să aducem astăzi o înaltă cinire omului cetățean, militantului politic, dar mai presus de toate, personalității, neclintit în convingeri, asemenea astrului fix, celui care a fost Ilie LAZĂR, fiu al Maramureșului, fruntaș al partidului Național Tărănesc, de la a cărui naștere s-au împlinit la 11 decembrie anul acesta, 100 de ani.

Suntem pătrunși de importanța evocării vieții de luptă a lui Ilie LAZĂR, înscrisă în paginile de merit ale istoriei noastre, în acest moment, când tema majoră care ne stă în față o constituie recomponerea națiunii noastre într-o structură viabilă încheiată prin cinstea, competența și dăruirea cetățenilor acestei țări. Și ceea ce ne poate mâna spre acest ideal, care prinde mai multe sacrificii decât poate oferi beneficii, presupune în primul rând o schimbare radicală de mentalitate, înscăpănată de sus de la guvernare spre popor, în suflarea unui crez de dăruire la umbra marilor exemple ale trecutului.

Urmărind această idee, dacă la occidentali trecutul este prezent, prin uluitoarele catapetesme ale basilicilor și curățenia din preajma lor, la noi, spus fără tragism, rămân să ne cutremure mormintele, mai multe decât în alte locuri, în care caz trupuri acoperite de un amar de suferințe, creștinește îndurate, în numele dreptății unui neam împilat prin vitregie conjuncturii politice, dar în parte și datorită resemnării sau chiar a lășității lui în fața răului.

Aprinzând în acest moment de aducere aminte o lumânare la căpătul de odihnă a lui Ilie LAZĂR, ne-am îndeplinit o datorie de conștiință, prestația vieții lui conferindu-ne tuturor un plus de demnitate civică. Totodată, acele flăcări ale lumânărilor, care păreau că subliniază suferințele îndurate de Ilie LAZĂR - 17 ani de închisoare cumplită și peste 12 ani de grele privațiuni - ne-au întărit speranța că asemenea fărâdeleji nu trebuie să mai aibă loc în România.

Ilie LAZĂR s-a născut la Giulești, țara Maramureșului, a absolvit liceul la Beiuș, sfârșitul primului război

mondial 1918 l-a găsit în Ucraina, în fruntea unei companii de băcăneni. Desprinzându-se împreună cu ei din armata austro-ungară și venind spre țară, ei au fost aceia care au arborat la 18 noiembrie 1918, tricolorul românesc, pe primăria din Cernăuți, înainte de sosirea armatei române. Neobosit a venit în grabă, cu un tren militar, la Iocobeni, mergând apoi pe jos până la Borșa și Sighet, după care bătănd satele din jurul Sighetului, în special pe cele din plasa Ocna Sugatag, a reușit să organizeze o înfruntare cu participarea a mii de săteni români la Sighet, în cadrul căreia s-au ales delegații pentru Marea Adunare de la Alba Iulia.

El a fost unul dintre cei patru delegați principali, primind credințioșul (procura) venită de la Arad, căreia îi dădea dreptul să intre chiar în Sala Unirii. Ajuns la Alba Iulia, Ilie LAZĂR scrie, citez: «A doua zi a avut loc serviciul religios în cele două biserici românești și pe urmă a început ședința în marea sală a Unirii, frumos pavozată. Am putut intra în sală cea 2.000 de persoane, dintre care 1.228 delegați oficiali, având asupra noastră credințioșele trimise de la Arad, care din nou au fost verificate toate de aceiași delegație, în frunte cu dr. Ion Suciuc. Au fost prezenți delegați din 24 județe din fosta Ungarie». Închei citatul, menționând că Ilie LAZĂR a fost cel mai tânăr delegat cu credințioșul, participând la Actul Marii Uniri, fiind decorat și pe acest considerent cu Ordinul Ferdinand.

În aceeași trenă plină de avânt românesc, după terminarea Marii Adunări, se întoarce în Nordul Transilvaniei, unde participă voluntar la intrarea trupelor românești de vânători de munte în Deva, ca imediat apoi, la recomandarea lui Alexandru Vaida Voevod, să-l găsim însoțitor al delegației cu predarea Actului Unirii, la București, unde personal este primit «părintește» - spune Ilie LAZĂR - de însuși primul ministru Ionel BRĂTIANU, cărui îi relatează amănunte din situația de la Lugoj, și vorbește despre rutenizarea Maramureșului și îl roagă să stăruie ca tratatele de la Paris să cuprindă între granițele României și comunele Apșa

de Jos, Apșa de Mijloc și altele, cu populație majoritar băcănească, situate în dreapta Tisei. Din capitală revine imediat la Baia Mare și împreună cu fratele său Vasile, colaborează cu regimentul 14 Roman la elaborarea strategiei și iau parte cu arma în mână la luptele pentru ocuparea Sighetului. Odată cu victoria, se reușește și o captură importantă de prizonieri. Citez din ilie LAZĂR: «Jmi amintesc cu mândrie de intrarea noastră triumfală în oraș (Sighet N.A.). Aveam pieptul înfășurat într-un tricoul și pe umăr o carabină, stând alături de căpitanul Luca și ceilalți ofițeri, în fruntea companiei».

Prima întâlnire cu Iuliu MANIU, reiese a fi avut loc, în termeni mai apropiați, în cadrul Consiliului Dirigent, unde același dinamic Ilie LAZĂR ținea să raporteze situația nefastă din Maramureș și făcea propuneri de organizare a Partidului Național.

Am relatat pe scurt un episod (1918-1921) din viața zbuciumată, mereu în unghiul înaintea de luptă, pentru dreptul neamului românesc, participând - interesant de subliniat - civil alături de armată și apoi om politic, dornic de a face mai mult pentru progresul societății noastre, dar deseori nemulțumit de tot ce constata a nu fi în conformitate cu legea și omnia. «Nu pot afirma că bucuria cea mare de a fi văzut Marea Unire înfăptuită nu a atras și aceasta după sine, o mulțime de decepții. Mentalitatea balcanică și regimurile abuzive centraliste, de-a lungul anilor mi-au adus multe dureri și suferințe. Nu mi-am putut imagina că fratele Român poate comite atâtea fărâdeleji. Cei 22 de ani de Românie Mare au fost 22 de ani de mari greșeli, care ar trebui să nu se mai repete».

Ce durere am simțit în sufletul meu de Român, când a trebuit să constat că în Ardeal s-a cuibărit multă necinste și abuz. Învățații, în loc de oportunități și laude a tot ce este străin, ar trebui, mai bine, să pregătească reforme adecvate climatului țării noastre.

Fată de regimul comunist și-a manifestat o opoziție fățișă, luptând

cu cerbicie pentru supraviețuirea democrației românești în fața invaziei bolșevice. Această atitudine a plătit-o cu încarcerarea în regim izolat și țineră în lanțuri, ceea ce nu l-a oprit să cânte din strămoșia celui «Deșteaptă-te Române» și «Cu noi este Dumnezeu».

Din tot ce am cunoscut, tânăr fiind, despre acțiunile politice conduse de Ilie LAZĂR, în care el se situa mereu în avangarda de luptă, precum și din parcursul restrâns al scrierilor lui, cred că mi-am putut da seama de statura de mare om politic a lui Ilie LAZĂR, fără însă să-i pot integra activitatea într-un cadru definitoriu. Profilul intelectual, legat de demersul factual al omului politic, în contextul comentării vieții lui Ilie LAZĂR constituie o chestiune a cărei arie de dezbateră poate fi destul de extinsă. Incontestabil însă, prin vocație și mod de acțiune, Ilie LAZĂR constituie, după tradiția română, un anume model de om politic, militant total, de la demersul pașnic în adunări civice până la lupta pe baricadă, la nevoie. Generos, dar depozitiv intrasigent cu adversarii cât și cu ai săi, dacă a fost iubit de mulțime, pentru deschiderea sa caldă, Ilie LAZĂR n-a fost un populist. Bine informat și determinat față de greutățile și aspirațiile cetățenilor, el nu s-a coborât să le ofere vreedată satisfacție efemere: pâine și circ. Dimpotrivă, nu a ezitat să lupte în conformitate cu principiile național-tărăniste pentru dreptate socială, democrație desăvârșită și morală creștină, punându-și la bătaie chiar viața, când confruntarea de principii era reprimată prin asaltul forței.

Într-un spectru mai cuprinzător, Ilie LAZĂR, voit sau nevoit, trebuie considerat făcând parte din generația tânără, de după 1918, animată de responsabilitatea imensă de a da un conținut autohton consistent întregirii Marii României. Natural, și acest nobil ideal a fost erodat în timp de fatalitatea unor interese meschine. Dar chipul de bronz al lui Ilie LAZĂR, fixat din tinerețe, a continuat să rămână strălucitor în eternitate, numele lui înscrisându-se cu onoare pe tricolor.

Mircea MIHĂILESCU

Adevărul despre străinii angajați în salvarea României (1)

Încă înainte de încheierea celui de-al doilea război mondial s-a văzut că moartea celor 49.000.000 de oameni și înfrângerea inamicului nu aducea pacea dorită ale cărei principii fuseseră la baza «Declarației Națiunilor Unite» (1 ianuarie 1942).

Dar principiile rămân doar principii pe hârtie și noi, ca stat, eram considerați că aparținem bunăvoinței rușești. Stalin reușise să-și impună punctul de vedere asupra Europei răsăritene, de la care nu va abdică fiind sigur de unele slăbiciuni ale aliaților. Mai mult, se va produce o distanțare amenințătoare.

Imediat după semnarea acordurilor de la Yalta, W. Churchill se vede nevoit să consemneze:

«În seara în care expuneam în fața Camerei Comunelor rezultatele strădaniilor noastre de la Yalta, în România avea loc prima violare de către ruși atât a spiritului, cât și a literii acordurilor noastre... Am fost profund afectat de această veste, care avea să se dovedească un prototip al celor ce vor veni. Rușii au impus cu forța și prin fals guvernarea unui Partid comunist minoritar...»

Și nu numai atât. A doua zi după ce Vișinski a bătut cu pumnul în masă, pe 7 martie 1945, la București a avut loc o întâlnire între patru comuniști români (cu Ana Pauker), împreună cu patru delegați ruși, în care s-a expus planul de comunistare al României făcut de Dimitrov la dispoziția lui Stalin, pe prima perioadă de 3 ani și care prevedea:

1. Abdicarea Regelui și exilarea lui.
  2. Înlocuirea armatei prin trupe indoctrinate în URSS, dintre prizonierii români.
  3. Înlocuirea Poliției printr-o miliție cetățenească și o forță de siguranță după modelul NKVD.
  4. Sărăcirea maselor rurale pentru a deschide drumul colectivizării agriculturii, în timp ce dezvoltarea industriei va asigura angajarea unei părți din țărani.
  5. Desființarea Partidului Național Tărănesc și Liberal prin mijloace violente, însoțită de lichidarea băncilor în care predomină liberalii.
  6. LICHIDAREA TREPTATĂ A ÎNTRERINDERILOR CARE FAC AFACERI CU ANGLO-AMERICANII.
  7. EXPULZAREA TUTUROR CETĂȚENILOR STRĂINI, cu excepția cetățenilor URSS și a celor din statele aflate în orbita lor.
- Timpul a dovedit că rusul și-a urmărit cu diabolism aplicarea planului de sclavizare a unei jumătăți de Europă, iar anglo-americanii nu numai că au fost insultați și bruscați, dar și reprezentanții lor din aceste țări subjugate batjocoriți, etichetați ca spioni, implicați în procese de «spionaj» și obligați să părăsească țările respective.

Orice încordare internațională între foștii aliați avea imediat repercusiuni în țările din răsărit. Să luăm numai câteva exemple din situația României, după falsificarea alegerilor din 19 noiembrie 1946.

Când pe 4 mai 1947, președintele guvernului

francez Paul RAMADIER a scos miniștrii comuniști din guvern și după ce guvernul italian a trecut la aceleași măsuri, regimul comunist a început masivele arestări de național țărăniști, în special tineret universitar, de după 6 mai '47.

Pe 5 iunie 1947 generalul Georges MARSHALL, subsecretar de Stat USA, a vorbit la Universitatea Harvard spunând că situația mondială e foarte serioasă, fiind nevoie de un ajutor suplimentar, care să fie gratuit pentru toată Europa, pe o scară mare și care împreună cu doctrina Truman să contribuie ca echilibru mondial.

La Conferința de la Paris din 27 iunie - 3 iulie 1947, unde a participat și URSS, George BIDAULT a propus ca ajutorul să se dea la toată Europa, în afară de Spania, chiar țărilor neutre sau celor învine.

Ernest BEVIN, primul ministru al Marii Britanii, a acceptat.

Viacslav MOLOTOV, ministrul de externe sovietic s-a opus.

Riposta s-a simțit în Bulgaria, unde N. PETCOV reprezentantul opoziției a fost spânzurat; iar în România tot comuniștii au înscenat procesul MANIU-MIHALACHE, punându-se astfel în aplicare punctul 5 din hotărârea Moscovei comunicată pe 7 martie 1945: «Desființarea Partidului Național Tărănesc...»

Cicerone IONIȚOIU

(Va urma)

Lui EMINESCU - omagiu plastic

Poetul nostru național Mihai Eminescu - expresia cea mai strălucită a spiritualității noastre - continuă să-i inspire pe artiști, indiferent de domeniul lor de creație. Autorul Scrierilor și al Dolnei își păstrează epitetul „nepereche” pe care i l-a conferit G. Călinescu. Steaua lui Eminescu, deși s-au ecara mai bine de o sută de ani de când inima sa și-a oprit bătăile, stăruie să strălucească în cel mai înalt loc al constelației poeziei române. De acolo, El ne luminează, ne încălzește și ne încurajează, iar pe cei hărăziți cu talent îi inspiră!

Recent, în somptuoasa sală a Casei Americi Latine din București, trei artiști plastice i-au adus celui ce-a scris *Lucașărul* și *Odă (în metru antic)* un omagiu impresionant. Departo de a se constitui într-o ilustrație plastică a unor dintre marile idei și imagini eminesciene, lucrările celor trei artiști au individualitate și personalitate.

MONICA GOROVEI - care s-a bucurat la începuturile sale artistice de îndrumarea și aprecierea lui Alexandru Ciucurencu și care în ultimii douăzeci de ani s-a prezentat în fața publicului iubitor de frumos cu peste patruzeci de expoziții personale -, pătrându-și grația, fantezia, suavitatea și puterea de a sugera idei și sentimente de mare vibrație, se prezintă cu un număr de pânze cu totul remarcabile, strâns și intim legate de universul creației eminesciene. Codrul și luminșiurile de pădure (La mijloc de codru; Trolenind cărările), lacul și izvoarele, în care soarele, luna și stelele își clătesc fețele, setea de dispreț, dar și de viață „în ciclul elementar” (Mai am un singur dor) și atât de suavele flori albastre bogate în semnificații simbolice (Floare albastră) se lasă scâdate în culori vii, în care movul suav,

rozul pal, albastrul intens, verdele crud, roșul aprins, albul imaculat și auriul frunzelor de stejar lovite de vânturile reci ale toamnei „se-ngână și-și răspund” ca-n „Correspondențele” lui Baudelaire, jocurile luminii - când discrete, când explozive - și mișcarea (sințim troienirea cărărilor lovite de crivăț) și ușoara legănare a crengilor și ierburilor sub blânda zbatere a zefirului... Cu fiecare tablou semnat de MONICA GOROVEI ne întâlnim cu Eminescu...

MARIANA STRATULAT - graficiana care se exprimă plastic uimitor, apelând la tehnica peniței înmuiate în tuș, peniță ce-și așterne punctele și liniile cu grație și rafinament în compoziții surprinzătoare prin originalitate - se apropie de Eminescu pe filieră conceptuală, vizând marile idei existențiale, inclusiv cosmogonice ale acestui uriaș gânditor. *Solaris; Umbre* („Dar de-ale vieții valuri, de al furtunii pas/ Abia contururi triste și umbre - au mai rămas”), *Feminitate, Perpetuare* și altele pledează-n în acest sens. Norii cosmici, haosul primordial, eterna pace, apariția punctului de mișcare „mult mai slab ca boaba spumii”, însă stăpân peste „marginile lumii”, geneza, „coloniile de lumi pierdute” etc trăiesc în compozițiile sale. Alături, legătura cu poezia eminesciană este mai directă. Este, de pildă, cazul *Lucașărului* care ne amintește de zborul cosmic al lui Hyperion („Porni lucașărul. Creșteau/ În cer a lui aripi”), *Feminitate* și, mai ales, cu totul remarcabila *Senzuală* ce par izvorâte din poezia erotică a marelui nostru romantic: „Veneră, marmură caldă, ochi de piatră și scânteie (Venore și Madona)”; „Atât de fragedă, te-asemeni/ Cu floarea albă de cires”. (Atât de fragedă).

VIORICA TOPORAȘ - fidelă pânzei și penelului mult în ulei - ni se dezvăluie o pictoriță îndrăgostită de

vechile înfățișări ale bătrânului Iași în care Eminescu și prietenul său Creangă și-au purtat „atât de des” pașii și gândurile. Există în peisajele sale citadine - îmbinare de ulițe, copaci, dealuri, case vechi și garduri subrezite din lemn - o poezie inefabilă. Culorile sunt patinate de vreme și lumină pală ca-n poeziile eminesciene stăpânite de tristețe și dor (Portal în Păcurari; În Pacuraril vechi; Riltmuri în timp; Tărâmul Jicăului; Bojdeuca lui Creangă etc). Toamnă și iarnă sunt anotimpurile care îi pun în mișcare artiștea toate tainele sufletului. Câteva dintre compoziții pornesc direct din lirica eminesciană. Am în vedere lucrările *Lacul codrilor albastru* pe care „nu-

feri galbeni îl încarcă”; *Telul lui Eminescu - încă yiguros și cu coroana bogată și împărat slavit e codrul, căruia „Neamuri vii îi cresc sub poală” și-ai cărui fndemn ajunge până la noi: „Hai și noi la craiul, dragă/ Și să fim din nou copii”...*

Dacă este adevărat că „Pe Eminescu noi, poeții tineri/ Zadarnic încercăm, nu-l vom ajunge”, apoi tot atât de adevărat este că în expoziția găzduită de Casa Americi Latine vom regăsi o parte din sufletul marelui nostru poet care, în timp ce vom admira lucrările expuse, ne va vorbi fiecărui dintre noi „pre limba” pe care-o înțelegem mai bine.

M. AUGUSTIN

Semnal

De la apariția sa, în urmă cu câteva luni, la Editura Humanitas, romanul „Pătimirile Sfântului Tommaso d'Aquino”, semnat de Alex. Mihai Stoescu nu încetează să stârnească mari controverse. Aprecierile elogioase ale dlui Liiceanu i se opun criticile celor care și reproșează denaturalizarea acestei personalități emblematice a Evului Mediu creștin. Întâlmirea cu autorul, găzduită de librăria editurii din pasajul Kretzulescu, a prilejuit o deschidere asupra intențiilor sale.

Domnia sa își reclamă apartenența la curentul postmodernist, subliniind faptul că a tratat subiectul cu unelele specifice prozatorului, fără pretenția unei abordări din perspectivă istorică sau filosofică. Interesat de evoluția ideilor religioase și eretice, romancierul atribuie eroului și trăsături ale altor individualități, coborând până în veacul nostru. Este o viziune proprie, conform căreia Tommaso d'Aquino trebuie înțeles ca personaj trecând prin istorie și prin care trec istoria. Important nu este cuplajul șocant între Hitler și secolul XIII, ci credibilitatea fanteziei ce constituie substanța epică a romanului, precum și aprecierea poziției auctoriale. (R. A.)

Spiritualitatea românească

Pentru ca un popor să existe - să existe regal - trebuie să acescă Cuvântului („de sus răsăritu”) și Logosului să-i fie flacăară, fluier, dăinitoriu, pavăză. „Din faptul că Logosul, împreună ziditor al lumii e însăși fața lui Dumnezeu care se întrupează, răsăritul mărturisese că între zidire și mântuire există o relație tainică încă dinainte de veac, care arată că lucrurile nu pot fi înțelese pe deplin decât în planul mântuirii”. (Mircea Vulcănescu, „Logos și eros”).

Confrunțați azi cu o negare de probleme - toate generate de „șederea” în noaptea comunistă, care ne-a „stropșit” și „desfiguratu”, care ne-a „înghețatu” și „urățitu” - să încercăm a ne regăsi, a ne reafila, a ne redefini în cadrul spiritualității românești. Este obligatoriu să-i decelăm filonul originar și genuin.

Istoria românilor este o carte aurită de rugă, de statornicie în virtute, de cântare-mulțumire pentru cele date. Pentru strămoșii noștri daco-romani, cuvintele lui Iisus din Nazaret: „Ferice de cei săraci cu duhul, căci a lor va fi Împărăția Cerurilor” a corespuns cu o adevărată revoluție spirituală.

Forma mentis romana în haină ortodoxă o dezvăluie textul unui descântec cules la sfârșitul veacului trecut în Oltenia și care este identic cu cel citat de Marcellus Empiricus în 15 secole mai înainte: „Pastores te invenerunt/ Sine manibus colligerunt/ Sine foco coxerunt/ Sine DENTIBUS comederunt” sau în latina nord dunăreană: „Ciobănași te aflară/ Fără mâni te culeseră/ Fără foc de friperă/ Fără gură de mâncară”.

Forma mentis romana în odăjdiile ortodoxe, pe care atât de splendid le oferă colindul: „Cerurile s-au vorbit/ Din apus la răsărit/ Un prunc mic a izvodit/ Și pe Pământ a venit/ Din urât făcu frumos/ Și curat din păcătos”, se ridică deasupra distincțiilor care separă folclorul de literatură.

Ortodoxia ni se înfățișează, mai ales în urma experimentelor de mai înainte ale Apusului, ca singurul factor susținător și creator de originalitate etnică în cadrul latinității. Tendințele actuale de a dilua pecetea ortodoxiei de pe latinitatea noastră, din limba noastră, din cultura noastră, din ruga noastră zilnică, din fapta și făptuirea noastră cotidiană amenință tot mai pronunțat farmecul firii noastre. Ortodoxia noastră prezintă „aburul mistic, senzația misterului, diafanul tainei”. Blaga distinge în fiecare conștiință umană două moduri de a exista: „existența eului gânditor în orizontul lumii date și existența ca mister într-un orizont de mistere”. Cu cât un om (un popor) e mai animalic, mai preocupat de conservarea sa și de condițiile materiale ale existenței sale, predomină în el mai mult eul gânditor, rațional s-ar putea zice și analitic. Dar cu cât este mai om cu atât se simte existând ca mister într-o mare de taine, într-un ocean de mistere.

Firea românească strânge în grăunțul fințării cele două „laturi” și se clădește pe muntele slaviei, iar nu pe vârcamul veacului. În firea românească, ortodoxia reprezintă negătarea de lumină, puțina șederii - fără asfințit în răsărit, în netrecutul de ziua. În concepția răsăriteană, ca și la fericitul Augustin totul e în Dumnezeu, totul există și subzistă deopotrivă prin el, și nu prin cauze secundare. Esențele sprinț direct existență lucrurilor, fiind deopotrivă vorbe și cauze deci raze ale harului. Neamul românesc semnifică existența celui mai perfect echilibru bipolar, în vreme ce la alte popoare echilibrul este fulgerat în favoarea uneia sau alteia dintre cele două părți. Raționalismul românesc nu se topește, nu se destramă în larma veacului, ci se lasă purtat de valuri ori înghițit de verde de codru, ori de înfloritul livezii

de măr. Extaz în fața cerului deschis este românul ori genunchi aplecat în staurul blândității și așteptării.

Și Sf. Augustin, și Sf. Ioan Gură de Aur sunt izvoare benefice nouă, la care ne adăpăm, întremăm și întărim. Sunt luminșiuri care ne vorbesc despre Marea Răsărit, despre intrarea Luminii și Logosului în istorie.

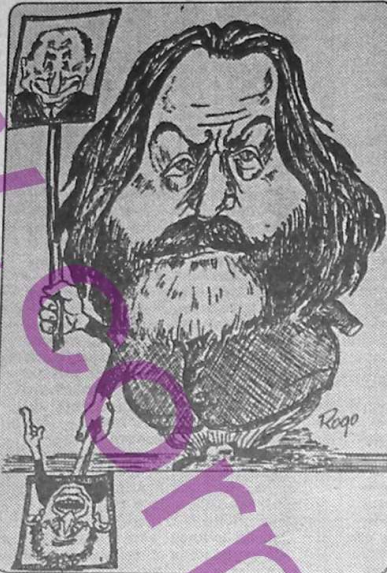
La ora mesei, rupând pâinea, românul rostește rugăciunea de mulțumire pentru cele date. Regăsindu-și sarcina zilnică, sub ochiul de Lumină, în orice moment al zilei, omul rostește - și trebuie să rostească - această binecuvântare: „Totul este în tine, Doamne, eu însumi sunt în tine. Primește-mă!!!

De peste tot, năvălește Hristos, ne îmbrățișează și ne ocrotește, ne însoțește și ne călăuzește pentru a nu fi a hăului năpăstuire și a infernului lăcomie. Odată cu Hristos, este „cerul în care domnește” și sufletul este surprins de această viziune a dăruitului, a jertfitului de Pământ”, și ortodoxia este cerul pe Pământ, laudă nesfârșită, mulțumire nestinsă, în continuă pășire prin psalmi, doxologie perpetuată (făcând din LEX ORANDI, LEX CREDENDI). Această înălțime de pătrundere, de trăire ne îndrituiește să depășim orice element exclusiv estetic, care nu este niciodată decât o formă de expresie, pentru a pătrunde în frumusețea substanțială a ceresculului, al cărui sacrificator predestinat este omul liturgic, „noua creatură”.

Logosul împărătește peste launtrul nostru și din afară ne trimite o negatăta lumină. Să rămănem deci cu privirea spre Roma, cu mințea spre fiericul cetăți de pe Tibrul și cu ochiul sufletului în vraja ce ne-o dă mărțea zidirii lui Constantin.

Judecata strâmbă a d-lui Strâmbeanu

Să stăm strâmb, dar să judecăm drept, ne înțelegem un cunoscut proverb românesc. N-a fost posibil să nu ni-l amintim, citind aserțiunile literatului basarabean Andrei Strâmbeanu, din cadrul unui interviu apărut în *Totuși Iubirea*, nr. 52/1995. Andrei Strâmbeanu e un entuziasmat al **cenacului** dirigit de Adrian Păunescu, un fan al bardului-senator. Atitudinea d-sale nu e singulară. Ea răspunde, așa cum am arătat și alte dăți, unui gen de patriotism cultivat de unii din moldovenii de peste Prut, gata a deschide gura, precum corbul din celebra fabulă, pentru ca merindea să cadă la picioarele vulpii demagogice. Unui patriotism atât de sublim necritic, încât, în pofida îndreptăririi sale în virtutea moralei istorice, nu i se poate prevedea, din păcate, decât un impas. Grigore Vieru și Leonida Lari sunt protagoniștii săi, iar izolarea lor crescândă în presa românească, în mediile culturale românești, este simpatomatică. Ce adaugă dl Strâmbeanu la cele deja știute? Stând strâmb, d-sa judecă, nesocotind îndemnul paremiologic, parcă și mai strâmb decât camarazii săi întru ferventă păunesciană. Sufocat de propriul său ton înalt, dl Strâmbeanu nu ezită a declara astfel: „vreau să spun răspicat: Cenacul condus de marele poet, de marele suflet, condus de marele patriot, de marele român și basarabean (?) pe numele său Adrian Păunescu, este un caz unic în istoria României. Nu-mi amintesc să mai fi fost cineva, de la Burebista încoace și chiar, de la Alexandru Ioan Cuza, nu a fost nici un caz care ar putea fi comparat cu Cenacul condus de poetul Adrian Păunescu”. Ar trebui întreprins, pesemne, un studiu minuțios al

Regelui Ferdinand: „Păunescu dă de câteva decenii lecții poporului român, cum să se unească”.

Însă cu toate că idolul d-sale e mai mare chiar decât Eminescu („Păunescu este un caz absolut unic în

cultura română” - degeaba a zis ce-a zis G. Călinescu despre „poetul nepereche”), dl A. Strâmbeanu a aflat că „lumea” plină de pete, pizmași și rea, „lumea cenalată” adică, din afara nomenclaturii și a clientelei acestuia, „n-a vrut să-l înțeleagă”. Ba, chiar mai grav, era, cât pe ce, în orbireea sa, „în timpul revoluției să-l judece, să-l condamne, să-l pună alături de Ceaușescu”. Oribil! Firește că lui Păunescu nu i se mai poate face nimic. Aci fi dăm dreptate apologetului d-sale, chiar dacă nu lămurește cauzele unei așa de ciudate invulnerabilități. Cu toate acestea, precăut, dl Strâmbeanu îi ia apărarea lui Adrian Păunescu împotriva strâmbătăților de interpretare de care, în optica d-sale, ar avea parte. Ce făcea „marele patriot” în decursul „epocii de aur”? „Adrian Păunescu, susține emulul său basarabean, cânta, culturaliza România pe timpul lui Ceaușescu, pe timpul comunismului”. Nici mai mult nici mai puțin. Ce ne-am fi făcut, în profunzimea noastră ignoranță, în sundra noastră barbarie, dacă nu l-am fi avut pe omul providențial care ne „culturaliza”? Care ne „culturaliza”, proslăvindul, ca nimeni altul (aci s-ar putea vorbi cu adevărat de un „caz absolut unic în cultura română”), pe geniul Carpaților, proslăvindul, generos, și soția, savanta de renume mondial! Și ce mai făcea corifeul acelei industrii de adulări fără precedent, care era cenacul Flacăra? „Îl româniza pe comunistul Nicolae Ceaușescu”, afirmă fără a clipi admiratorul d-sale. Să rezultă de aci că poetul de curte i-a inspirat despotului excesul naționalist, izolaționismul, șovinismul? Ipoteza e permisă. Chiar dacă d-lui Strâmbeanu îi scapă o vorbă dis-

tonantă: „clovn pe lângă tronul împăratului”, intenția d-sale e grandioasă. Preopinental nostru ține morțiș a reabilita „fenomenul Păunescu”, a-l așeza, odată pentru totdeauna, în lumina orbitoare a adevărului cutecător: „Adrian Păunescu s-a alăturat lui Ceaușescu, dar nu ceaușismului, pentru a-l domestici pe acesta”. E drept că linguștii i s-au alăturat și lui Stalin, însă nu neapărat... stalinismului, și lui Mao, însă nu neapărat... maoismului. Și, după cum prea bine se știe, i-au „domesticit”, punând capăt ororilor, care... nici n-au mai avut loc, ținând de o istorie a nefântămplărilor, scormită de dușmanii celei mai înaintate orânduirii pe care a cunoscut-o istoria. Cum de nu ne-a venit în minte așa ceva? Se putea o replică mai de efect dată la neputincoșilor denigratori ai lui Adrian Păunescu?

Dar dl Andrei Strâmbeanu nu și-a epuizat surprizele. Dl Andrei Strâmbeanu e un om disponibil, semn că a învățat ceva de la cel pe care-l adoră. Încheind pactul cu bardul de la Bârcă, e gata a trece la isprăvi și mai mari. Să-i recunoaștem curajul: „aș fi în stare să intru în Partidul Comunist, în partidul lui Ceaușescu. Pot să intru în partidul lui Hitler, pot să intru să lucrez la Securitate, ca denunțator, pot să fiu gâde, pot să fiu orice, iară, țărăni, praf, apă, orice pentru unirea României. Nu mă interesează ce se va spune pe urmă despre mine”. Scopul scuză mijloacele? Poate. Dar și mijloacele pot scuză sau compromite scopul. Oare se poate înălța o construcție durabilă pe un teren subred? Oare se poate ridica un edificiu moral pe un fundament de imoralități? Aidoma unui Strâmbă-lemne al argumentelor, subtilul domn Strâmbeanu judecă - așa cum ne dăm seama și cum suntem nevoiți a consemna - în virtutea numelui d-sale.

Gheorghe GRIGURCU

Jurnal de spectacol

Un autor descoperit

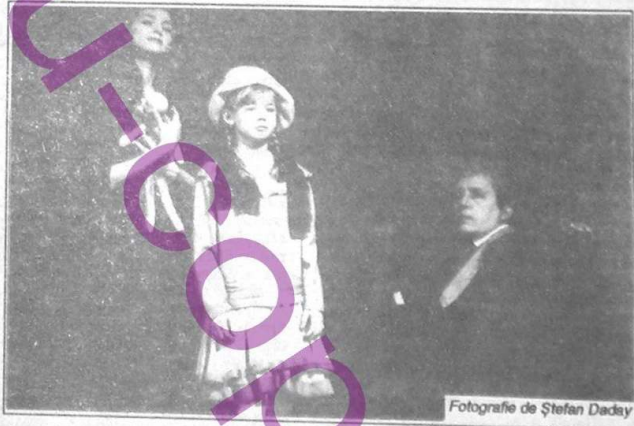
Au trecut 75 de ani de când au pornit de acasă, de la Luigi Pirandello, șase personaje în căutarea unui autor. De atunci colindă neobosite prin lume, oprindu-se din teatru în teatru. Au poposit de câteva ori în România și au revenit în stagiunea actuală la Teatrul L.S. Bulandra. Cu subtilitate și discreție, regizoarea Cătălina Buzoianu le îndrumă pașii spre un liman binecunoscut domniei sale. Nu îi poate impune, îl poate doar sugera permanent, jalonându-le trecerea cu repere inconfundabile.

Va începe prin a proiecta pe un ecran chipul lui Pirandello, o imagine în sepia ce revine semnificativ în câteva rânduri. Dar cei șase: Virgil Ogașanu (tatăl), Mirela Gorea (mama), Diana Dumbravă (fiica vitregă), Zoltan Octavian Butuc (fiul), Vlad Zamfirescu (băiatul) și fetița Mădălina Vlădescu o ignoră. Ei își pun nădejdele toate în trupa de teatru aflată pe scenă. E o zi obișnuită de repetiții, exact așa cum o cerea autorul în prefața piesei. Scenografa Lia Manjoc răspunde acestei dorințe, eliminând orice decor din spațiul de joc; construiește însă o altă realitate pe o platformă ridicată în spate. Universul interior, suferința personajelor capătă acolo formă. Coregrafia Adinei Cezar amestecă savant zbucium și rugă, umilintă și ardoare, speranță și înfrângere, stări pe care muzica de inspirație clasică a Dorinei Crișan Rusu, interpretată la pian de compozitoare, le subliniază cu putere. În planul inferior, pregătirile preliminare odată încheiate, regizorul de culise (Petre Lupu) și mașinistul (Răzvan Săvescu) părăsesc scena. Dialogul lor, prilejuit de machiajul caracteristic artiștilor de circ al celui din urmă, și-a atins scopul: masca, obligatorie pentru eroul pirandellian datorită funcției ei sociale, a fost pusă în discuție. Urmează repetiția propriu-zisă a actorilor, îmbrăcați în costume pergamentoase evocând o lume de hârtie, ca cea din volumul de nuvele cu același titlu. Mișcărilor de păpușă mecanică a Primei Interprete (Adina Carlianu) sunt o trimitere directă la atitudinea inițială a lui Pirandello față de arta

interpretativă, circumscrișă sintagmei „traduttore-traditore”.

Simple fantoșe, ceilalți membri ai trupei - Ion Besoiu, Lucia Mara, Valeria Ogașanu, Oana Tudor și Marius Capotă - evoluează pe aceleași coordonate. Abșeta emoției și a înțelegerii de care îi acuză dramaturgul se repercutază în modul superficial cum tratează drama socială a personajelor. Atunci când jocul lor riscă să se abată mult de la trăirea autentică, regizoarea apelează direct la cuvânt. Rostite clar de voci din off ori proiectate pe ecran, replici importante sunt restituite nealterate de interpretarea actorilor.

Viziunea regizorală, de altfel, rămâne mereu fidelă nădăjoarei autorului în favoarea creației sale, pledoarie nuanțată cu finețe de Horațiu Mălae, interpretul Directorului-regizor. Domnia sa poartă în sine un acut sentiment al lipsei de comunicare, al alterării adevărului în relația artă-viață, al înstrăinării față de textul transpus în termeni scenici. Le învăluie într-o atitudine ironică de comic aparent ce deschide calea spre abordarea umorismului, formă specifică secolului al XX-lea de manifestare a tragicului. Semnificativ pentru acroșul spectacolului în contemporaneitatea românească apare faptul că Pirandello considera umorismul o artă caracteristică perioadelor de tranziție, în care idealurile morale se schimbă, arhetipurile se restructurează. Și mai înseamnă realitatea noastră obsedantă de nesigurantă, oameni care nu sunt oameni, ci numai actori în scenarii oculte, granițe mișcătoare între

Fotografie de Ștefan Dădăry

adevăr și minciună. Toate acestea înseamnă, deopotrivă, teatru-oglină, concept pirandellian identificabil în duplelul cu oglinzi și suprafața reflectorizantă a bazinului din montarea dnei Cătălina Buzoianu. Altă transpunere ad litteram a unei idei a autorului o constituie apariția neașteptată, în efecte spectaculoase de lumini și fum, gândită pentru Madame Pace (George Ivescu, în travesti).

Rezolvarea finală, comunicarea actor-personaj, aduce elemente din celelalte piese construite pe formula teatru-in-teatru ale trilogiei lui Luigi Pirandello. Excelent servit de actori, complex în simboluri și limpede în dezvoltare, spectacolul devine un reper de înaltă calitate artistică și totodată un punct important de plecare pentru studiile de antropologie teatrală.

Anca ROTESCU

O nouă încercare de organizare și de subordonare a diasporei ortodoxe române din Europa Occidentală

Da când mi-a căsūt în mână lucrarea pr. dr. Ioan Dură, „File din istoria prezentă a diasporei române europene, în comunitate canonică cu Biserica Ortodoxă Română (BOR) - Realități și constatari de încălcări grave a rândurilor canonice și regulamentelor bisericești”, Bruxelles, 1995.

Așa după cum ne arată și titlul, lucrarea preotului, care aparține de Arhiepiscopia din Paris și a fost trecut în mod automat ca și toate parohiile și Mitropolii pentru Germania și Europa Centrală, tratează cu precădere situația actuală a Bisericilor din așa-numita Mitropolie, iar marginal, și a celorlalte Biserici aflate sub alte jurisdicții din Europa Occidentală. Lucrarea de față este cu atât mai importantă cu cât BOR nici până acum nu a prezentat o dare de seamă asupra situației parohiilor și a preoților de peste hotare care depind de ea - ca să nu mai pomenim de celelalte informații publicate până în prezent referitoare la această temă sunt contradictorii și au lacune, provocând numai întrebări și nicidecum lămurind o situație.

Cu această foarte interesantă, cuprinzătoare și actuală lucrare, pr. dr. Ioan Dură (cu două doctorate la Atena și la Universitatea Catolică din Louvain) reia firul preocupărilor mele asupra situației Bisericii Ortodoxe Române din Diasporă a ultimilor ani. Lucrarea mea ultimă din 18 apr. 1995 avea ca titlu: „Expansiunea Democrației Originale peste hotare cu ajutorul Bisericii Ortodoxe Române”.

Cu o profundă cunoaștere, cu o strălucită elocvență și o franchețe surprinzătoare pentru un preot ortodox obligat mai întâi, conform tradiției, să „asculte” smerit, el ne dezvăluie o serie de adevăruri ce merită să fie îndepărtate analizate și făcute cunoscute marelui public interesat.

În calitate de autoexilat din prima clipă a încălcării țării de comuniști și de credincios creștin ortodox, angajat în lupta de supraviețuire a Bisericii libere din „Lumea occidentală”, de atunci și până astăzi am tratat în anii 1992, 1993 și 1995, în cinci lucrări, apariția și activitatea acestei noi Mitropolii. Astfel, din capul locului, eu am pus întrebarea: „În definitiv, de cine aparțin toate aceste parohii din punct de vedere canonic cu tot felul de jurisdicții, pentru care se zbate BOR cu atâtă energie și încăpățănare, ca să și le subordoneze?”

Dar să spicim câteva constatări grave ale preotului dr. Dură. Noua ofensivă s-a declanșat prin așa-numita „Inițiativă” a unui grup de 9 preoți (din care 7 erau necanonic), conduși de preotul Simion Felecan din München și Alexandru Pop din Aachen. Acest grup a solicitat înființarea unei „Arhiepiscopii libere și autonome” cu intenția vădită de a crea impresia că această nouă ierarhie ar fi independentă de BOR. Orice colaborare a laicilor a fost exclusă, călcând astfel în picioare canoanele ca și legile de democrație a țărilor occidentale în care trăim, ea fiind o instituție dumnezeiască a unor credincioși maturi și conștienți.

Din cei circa 60 de preoți aflați în Apus au contribuit la întemeierea acestei noi Mitropolii, numai 9, din care 2 s-au și retras imediat, rămânând deci la început doar 7 preoți. Acest număr înființat de mic, în țară poate ar fi fost suficient pentru întemeierea unui protopopiat, și nicidecum pentru o episcopie, și cu atât mai puțin pentru o mitropolie, ca în cazul de față. Dar, așa cum vom vedea mai departe, acesta a fost doar un prim nucleu, în vederea unei ofensive vertiginose și a unei expansiuni cu orice preț.

Această nouă „Mitropolie pentru

Germania și Europa Centrală” a fost înregistrată la un notar din Aachen în ziua de 7 mai 1993, ca „s.v.”, deci ca o „Asociație”. Se știe că la o astfel de înregistrare sunt necesari cel puțin 7 membri pentru a obține aprobarea unui statut de funcționare recunoscut și aprobat la tribunal pe baza celor 7 semnături. Acest act fundamental de înființare a fost însă înscris de numai 6 preoți, membri ai acestei Mitropolii, al șaptelea semnatar fiind atunci prezentul Mitropolit Nicolae Corneanu al Banatului, care bineînțeles că nu putea fi membru al acestei asociații, ci doar înalt Delegat al BOR la acest eveniment.

Dar eșecul înregistrării încă de la înființarea acestei noi Mitropolii dependentă de BOR a fost urmat - după cum a accentuat un preot care a fost martor la primii ei pași de la întemeiere - de acțiuni care aveau un caracter lămesec și nicidecum ecleziastic, ca o bună dovadă a modului ocult și despotice în care înțelege să se procedeze. La aceasta putem adăuga noi că elementul static și hotărâtor a rămas mai departe mentalitatea deformată de dictatură în însăși BOR.

În urma unei lucide analize a primilor pași făcuți de noua Mitropolie, autorul lucrării pr. dr. I. Dură, s-a ajuns la concluzia că înășiși întemeierea acestei Mitropolii a fost de-a dreptul „anticanonică”, și ca atare pretenția mult trâmbițată a grupului de inițiativă de a înființa o Arhiepiscopie „independentă”, a fost pur și simplu un act de diversiune cu substrat politic, mai ales că înășiși statutul acesteia a fost redactat în cancelaria Patriarhiei din București, rămânând nepublicat nici până astăzi.

Înființarea acestei Mitropolii a produs însă pe lângă gravele încălcări menționate mai sus și o dezbinare (desigur intenționată) în sânul parohiilor existente. De exemplu, la comunitatea română ortodoxă din München, o parte din credincioși, în majoritate nou veniți, i-au urmat pe preotul Felecan, alăturându-se astfel acestei noi Mitropolii. În vreme ce vechii mireni i-au rămas credincioși Vicariatului D.E. Popa din Freiburg. În Nürnberg, vechea parohie română a exilului a refuzat pur și simplu serviciile preotului Alexandru Cămpănu, trecut la noua Mitropolie, și a apelat în continuare la asistența aceluiași Vicariat din Freiburg.

De altfel, mulți preoți aflați în străinătate au refuzat „ucuzul” dat de Patriarhia din București și au rămas în comunitate spirituală cu alte sinoade ortodoxe străine, tocmai pentru a se apăra de ofensiva de acaparare permisă de BOR încă de pe vremea lui Nicolae Ceaușescu prin vechile metode agresive de diverșiune, la care s-a adăugat acum zămbetul ipocrit al unei „noi democrații”.

Înființarea acestei noi Mitropolii a provocat indignare și revoltă mai ales în rândurile credincioșilor ce aparțin neau Arhiepiscopiei de Paris, dependentă de BOR fiindcă în loc ca aceasta să devină nucleul refacerii BOR, așa cum au cerut-o 14 preoți din cei aproximativ 20 de preoți ai Arhiepiscopiei, prin „inițiativă” celor 7 preoți necanonic din Germania s-a efectuat forțat o reorganizare a Diasporei fără a fi consultați credincioșii și preoții acestei Eparhii. Ba, din contră, Mitropolitul Serafim și-a făcut și publicitate ca titlatura de „locum tenens” pentru Arhiepiscopia din Paris deja cu patru luni înainte de a fi „uns”.

Alegerea Mitropolitului Serafim, care a avut loc în Aachen la 16-17 oct. 1993, a fost făcută de 9 preoți aflați în căutarea unei acoperiri canonice, din care 6 proveneau din Germania și 3 din Franța, ultimii neavând parohii și fiind trimiși - chipurile - la studii. S-a ignorat și exclus că de obicei, consultarea credincioșilor la acest act

este decisiv, fiindcă în invitația lansată cu ocazia acelei adunări prevăzută de a fi prezidată de Mitropolitul Nicolae Corneanu din Timișoara nu era nicidecum menționată intenția unei alegeri de mitropolit. Dar, adunarea acelor 9 preoți a fost condusă de însuși Episcopul Vicar de Sibiu Serafim Joantă, care la punctul 5, „diverse”, al inițiativei, a prezidat pur și simplu propria sa alegere ca titular al acestei noi „Mitropolii Ortodoxe Române de Germania și Europa Centrală”, înființată formal pe „nepusă masă”!

Este demn de menționat încă o dată că toți cei 9 preoți erau necanonic, din care 2 erau proaspăt veniți din România după așa-zisa „revoluție” și nu aveau parohie proprii.

Acest act bizar și abuziv este probabil unic în istoria BOR.

Întrând în noua sa funcție, proaspătul Mitropolit Serafim, în cadrul unei adunări la care sa luat parte numai unii preoți francezi de rit galican trecuți în mod arbitrar și necanonic sub jurisdicția acelei Arhiepiscopii de Paris numai cu un an înainte, și-a anunțat intenția de a numi ca vicar al Arhiepiscopiei din Paris pe protosinghelul Ionchim Gîoșanu. Și la această adunare a fost omisă cu încăpățănare consultarea preoților români și a credincioșilor din Arhiepiscopie.

Deci în avântul său orb și nepotit de expansiune cu orice preț, noul Mitropolit s-a mărginit numai la intenția de „reorganizare” a vechii Arhiepiscopii de Paris, prin anunțarea unei numiri de Vicar, fiindcă alte măsuri în această direcție nu sînt cunoscute nici până astăzi.

În schimb, imediat după alegerea sa ca Vlădica titular al acestei noi Mitropolii, acesta și-a întins cu de la sine putere „stăpânirea” și asupra Europei de Nord, din spațiul Danemarca, Norvegia, Suedia și Finlanda, fără o decizie BOR, fără înființarea preoților prezenți acolo și natural - conform procedurii anterioare - fără consultarea credincioșilor, considerați, ca de obicei, de a fi un element neglijabil.

La protestul preoților uluiți de anexarea lor arbitrară la această nouă Mitropolie, care accentuau că ei erau deja supuși BOR și ca atare era neacceptabilă o nouă autoritate intermediară, „Biserica-Mamă” din București le-a dat pur și simplu un ultimatum, cerându-le să se supună imediat noului Mitropolit, deși noul său spațiu omoforic pentru Europa de Nord nu a fost încă confirmat oficial. Ca urmare, 3 preoți din Suedia au recunoscut numai pentru moment „contre-coeur”, noua autoritate impusă cu forța în mod nelegal.

Dar, pentru a documenta noile sale „cuceriri”, noul Mitropolit Serafim a publicat în primul număr al revistei Mitropoliei „Deisis” din anul 1995 numele a 50 de preoți preținși de a fi dependenți de autoritatea sa. În realitate, cei 50 de preoți nu sunt decât 37, așa cum a demonstrat pr. dr. Dură. Trebuie totuși să remarcăm că performanța de a fi plecat de la 7 sau 9 preoți pentru a ajunge la 37 într-un timp atât de scurt, se datorează tocmai metodelor folosite pe care le-a subliniat permanent același autor. Prin aceeași tendință expansionistă se explică și înființarea a 7 parohii noi în Europa Occidentală, sub presiunea Bisericii Ortodoxe Autonome din Finlanda, 2 parohii din această țară au fost cedate de BOR acestei jurisdicții, aceasta fiind singura „pierdere” a noii Mitropolii, în afara refuzului de supunere a celor 20 de preoți rămași încă liberi din Europa Occidentală.

Analiza foarte atentă a preotului dr. Ioan Dură pe mai mult de 90 de pagini l-a dus la concluzii triste. Prin

înființarea acestei noi Mitropolii nu s-a realizat mai întâi scopul pretins, și anume, o unitate a tuturor bisericilor române din diasporă, fiindcă atât noul Mitropolit cât și BOR au săvârșit o serie de grave greșeli, nesinchisindu-se în intențiile lor de expansiune cu orice preț, de unele „formalități canonice”, considerate a fi pur și simplu anacronice, prima fiind utilizarea celor 7 preoți, la care s-a adăugat și disprețul suveran față de realitățile locale.

Nu a fost încercată nici o apropiere benevolă a Bisericiiilor deja existente în Occident, ci s-au luat hotărâri dictatoriale, de sus, în general fără o consultare a preoților și a credincioșilor, mai ales a celor din spațiul vechii Arhiepiscopii din Paris, care au fost tratați cu o totală desconsiderare, fără a li se fi răspuns la protestele lor repetate și nici la broșura informativă a preotului dr. Dură din aprilie 1993.

În final, trebuie să tragem concluzia că BOR își urmărește vechea întă, de a aduce la ascultare cu orice preț, până și ultima Biserică rămasă liberă din exil și din diasporă. Dar, fiindcă preoții români ortodocși stabiliți de multă vreme în Occident, care nu au fost trimiși de Securitate nu sînt dispuși să accepte măsurile abuzive și arbitrare ale Bisericii-Mamă, aceasta a acționat contra lor prin intermediul preoților veniți în ultimii ani alfați în căutarea unei acoperiri canonice, pe care implicit îi putea manevra după nevoile proprii. Autorul oferă ca exemplu dintre multele abuzuri și modalitatea de hirotonisire a preotului Octavian Marc efectuată la data de 2 oct. 1995 în Essen (pretins nepot de soră al primului Patriarh Miron Cristea). Acest fost profesor de muzică și director de câmin cultural din România nu are studii teologice și este înscris de abia acum, ca student la fără frecvență la Facultatea de teologie din Iași.

Și ca un ultim exemplu redăm cazul parohiei de la Karlsruhe, deservit timp de 15 ani, până la sfârșitul anului 1993, de pr. dr. Viorel Mehedintu și dependentă de Mitropolitul Augustin, Exarhul Patriarhiei din Constantinopol. Pr. Marius Mezinca, venit în Germania după revoluție, a solicitat intrarea în aceeași Mitropolie și l-a rugat pe titularul parohiei ca și pe superiorul acestuia, Vicarul D.E. Pop, de a-i permite să slujească la acea parohie, mai ales că pr. dr. Mehedintu deservea mai multe parohii din diverse orașe. Astfel, pr. Mezinca a început să celebreze la Karlsruhe în 1994, dar în același an l-a invitat pe Mitropolitul Serafim să slujească împreună și, în final, a trecut parohia sub jurisdicția acestuia. Explicația este: mitropolitul Serafim i-a procurat o burză de studii.

Revenind la întrebarea mea de laic, pusă inițial: de cine ar trebui să aparțină exilul și diaspora ortodoxă română din punct de vedere canonic, BOR în locul unui răspuns ecleziastic, a dat unul politic-autoritar prin declararea unei expansiuni vertiginose, fără a se sinchisi de „amănunțele canonice” după nărvul și mentalitatea pervertită de acasă: și în străinătate, tot ca acasă!

La sfârșit ne întrebăm deci: oare când le va veni rândul și românilor ortodocși din SUA, Canada, Australia și din restul lumii libere să fie și ei „reorganizați” și băgați sub controlul Bucureștiului prin BOR? Gelsenkirchen, Germania
16 ianuarie 1996

Valerian DOBRESCU

Precizare

Punctele de vedere exprimate în cuprinsul articolului aparțin exclusiv autorului și nu angajează în nici un fel publicația „Dreptatea”.

Campania electorală. Exigențe, propuneri, sugestii (I)

Reluând idei și sugestii dintr-un raport înalțat Biroului de Conducere, Coordonare și Control al PNȚCD, în februarie 1995, îmi permit să expdez redacției "Dreptatea", spre publicare, prezentele înscrisuri, care, împreună cu multe altele, deja publicate sau în curs de publicare, pot constitui un ghid util de comportament în vîntoarea campaniei electorale (de fapt, "campanii", pentru că ne referim, măcar parțial, și la alegerile locale).

1. Consider că, înainte de toate, este necesar să stabilim modalitățile de colaborare a tuturor forțelor democratice, anti-totalitare, pe toată durata campaniei electorale, precum și în viitorul parlament. Personal sunt convins că este nevoie să se elaboreze și un program comun de guvernare al tuturor formațiunilor politice din opoziție, pornindu-se de la acele prevederi ale "Contractului cu România", care sunt agreate și de către partidele ce nu fac parte din Convenția Democratică.

2. Programul comun de guvernare al forțelor democratice, ar trebui să conțină un număr restrâns de obiective prioritare pentru domeniile social, politic, economic și spiritual, a căror îndeplinire să ducă la scoaterea rapidă a României din criza profundă în care se zbate astăzi. Aceste obiective trebuie să fie formulate limpede și concis, spre a fi reperate cu ușurință de către alegătorii, încă de la primul contact cu textul programului.

3. Prin forța lucrurilor, Programul de guvernare este ceva mai extins. Din el pot fi extrase însă principalele prevederi, într-o variantă prescurtată, care va fi răspândită pe întreg teritoriul țării și prin toate mijloacele de comunicare în masă, inclusiv sub formă de manifest electoral.

4. În afară de programe și manifeste, mai mult sau mai puțin extinse, propaganda noastră electorală va trebui să includă multe alte texte, fotografii, desene, afișe etc., cu un conținut variat și, mai ales, atractiv.

5. În desfășurarea campaniei electorale este necesar să manifestăm maximum de dinamism, inventivitate și flexibilitate. Fiecărui element nou, inedit, apărut în tabara adversă, trebuie să-i răspundem prin mijloace adecvate, de maximă eficiență. Scopul nostru fundamental, urmărit prin propaganda electorală, este desigur prezentarea programelor și a personalităților ce candidează în numele Convenției, dar nu putem ignora nici obiectivul contracarării atacurilor venite din partea adversarilor. Prin tot ce întreprindem, trebuie să demonstrăm că dispunem de o soluție alternativă de guvernare valabilă și superioară celei a actualilor deținători ai puterii.

Trebuie, de asemenea, să demonstrăm că, în Convenție există și oamenii, personalitățile care să pună în aplicare această soluție alternativă de guvernare.

Este necesar să demonstrăm apoi, că dispunem atât de programe pe termen lung, de perspectivă, cât și de programe pe termen mediu și scurt, adică de programe operative, care, pe durata unei singure legislaturi, să scoată țara din criza profundă în care au adus-o guvernările comuniste și neocomuniste. Nu este permis deci, să mai aibă trecere în rândurile opiniei publice sloganul diversivist al puterii actuale, potrivit căruia opoziția n-ar dispune nici de programe alternative de guvernare, nici de personalități ce ar urma să le transpună în viață.

6. La capitolul personalități, în campania electorală precedentă, ne-am prezentat destul de modest. Dacă liderii istorici ai partidelor tradiționale, cei care au pățit în închisorile și lagărele comuniste (Corneliu Coposu, Ion Diaconescu, Valentin Gabrielescu, Ioan Bărbuș, Gabriel Tepelea, A. Lăzărescu și alții) s-au impus de îndată atenției opiniei publice prin însuși sacrificiul lor, la care s-a adăugat o carismă a personalității fiecăruia, nu același

lucru se poate spune despre ceilalți candidați național-tărăniști sau liberali. Cauza este, înainte de toate, așa-zis obiectivă. Cu puține excepții, candidații noștri din această categorie au fost persoane anonime, oameni fără merite deosebite în vreun domeniu de activitate, deci, cu slabe șanse de a se impune imediat atenției alegătorilor. Ba, mai mult, unii au fost chiar prezente dezagreabile prin înfățișare, limbaj și comportament inadecvat contextului în care au fost siliți de împrejurări să se manifeste. Cred deci că, din generațiile mai noi trebuie să promovăm pentru funcțiile mai înalte, pentru Senat și Camera Deputaților, de exemplu, numai oameni valoroși sub raport profesional, personalități puternice, capabile de o comunicare rapidă și de substanță cu interlocutorul, posesoare ale unui limbaj bogat și variat, adaptabil oricărui tip de auditoriu, persoane plăcute (pe cât posibil) și la înfățișare.

Oricum, este necesar ca oamenii noștri să lase telespectatorului sau ascultătorului, o impresie de soliditate politică, de competență și de aderență totală la interesele fundamentale ale țării și la nevoile fiecăruia. În plus, este necesar să fie prezentați opiniei publice oameni cu idei, personalități capabile să descopere rapid soluții la cele mai dificile și mai imprevizibile probleme.

Cu alte cuvinte, dacă liderii noștri istorici aduc în fața electoratului meritul incomensurabil de a se fi opus totalitarismului comunist cu prețul libertății și chiar al vieții lor, ceilalți candidați național-tărăniști sau liberali la demnități publice, trebuie să se prezinte aceluiași electorat cu ceva în plus față de calitatea de membru PNȚCD sau PNL. Acel "ceva" este personalitatea lor ieșită din comun, realizări palpabile și prestigioase în domeniul lor de activitate.

În nici un caz, nu ne putem permite să prezentăm opiniei publice, alegătorilor, oameni anonimi, lipsiți de personalitate și incapabili de dialog. Acest lucru să-l lăsăm pe seama partidelor de sorginte

frontare de idei, programe, soluții pentru îndreptarea situației.

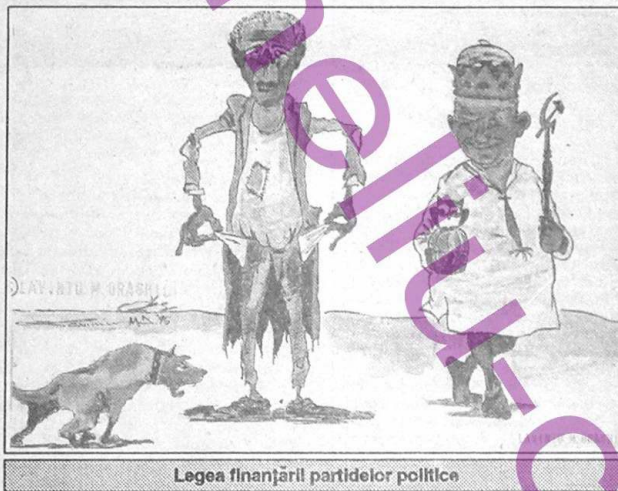
Să ne zbatem spre a obține un acces cât mai larg la televiziune, la radio și în presa scrisă. Să nu evităm nici un ziar, nici o publicație, oricât de modestă, dacă ea este dispusă să ne facă cunoscut programul și ideile. Este necesar să acordăm o atenție specială ziarelor județene și locale, publicații în care nu am pătruns suficient până acum. Aceasta se poate realiza printr-o atitudine de bunăvoință, politețe, cooperare și nu prin acuze de eventuale alianțe cu forțele extremiste, neocomuniste.

Trebuie apoi să ne deplasăm masiv la sate și în orașele mai mici, unde să manifestăm maximă înțelegere și solicitudine față de nevoile locale, să vorbim pe înțelesul cetățenilor de acolo, să răspundem cu promptitudine la orice întrebare ne va fi pusă. Nu este permis să ne irităm când suntem criticați. Unde este cazul, să recunoaștem cinstit că am greșit. În alte situații, să demonstrăm că este vorba de o confuzie, sau chiar mai mult, de dezinformare, calomnie, mistificare, puse în circulație de adversarii noștri nelaloi.

O atenție cu totul deosebită trebuie să acordăm tinerilor, solidarizării cu nemulțumirile și dezamăgirile lor, cu aspirațiile și speranțele lor, atâtea câte mai sunt. Să nu încetăm o clipă a ne exprima încrederea în viitorul neamului nostru, îndemnându-i pe tineri să nu-și părăsească definitiv țara, ci să lucreze asiduă pentru reconstrucția ei din temelii. Să se ducă cei ce doresc în Occident spre a studia la marile universități de acolo, să se ducă alții spre a se califica în meserii de vârf, dar să se întoarcă apoi în țară și să-și făurească aici viitorul, pe pământul părinților și strămoșilor lor, așa cum au făcut și generațiile anterioare, de la pașoptiști la marii intelectuali ai anilor '20 - '30. Să evităm discuțiile și controversele în jurul unor chestii care provoacă dezlănțuirea de patimi și pasiuni necontrolabile, izbucnirea instincțelor primare. Mă refer aici, cu deosebire la conflictele interetnice și interconfesionale, la problematica, atât de complexă, a alegerii formei de guvernământ. Dacă suntem totuși provocați, să răspundem totdeauna cu calm și răbdare:

a) În reglementarea relațiilor interetnice, noi ne conducem fidel după hotărârile Adunării Naționale de la 1 decembrie 1918, de la Alba Iulia, hotărâri pe care le-au elaborat în comun reprezentanții Partidului Național Român, în frunte cu Iuliu Maniu și ai secției române a Partidului Social-Democrat din Ungaria, în frunte cu Ion Flueraș și Ioșif Jumanca. A doua călăuză a noastră în reglementarea relațiilor interetnice o constituie tratatele și convențiile internaționale privitoare la drepturile minorităților pe care le-a semnat și România. Nimic în plus, nimic în minus. A accorda mai puțin, înseamnă să nemulțumești peste 2 milioane dintre cetățenii țării și să pui România sub acuzare în organismele europene și internaționale. A accorda mai mult înseamnă să nădărnicești națiunea majoritară de peste 20 de milioane și să compromiți însăși ideea de conviețuire civilizată și pașnică. Vom sublinia însă că aceste chestii nu se pot rezolva în timpul campaniei electorale, ele pot fi acum cel mult agravate. Să așteptăm deci, până după alegeri, când vom dispune de timpul necesar pentru a le dezbate în liniște, cu calm și spre a găsi soluțiile cele mai potrivite, care să fie acceptate atât de majoritate, cât și de minorități.

Prof. univ.dr. Victor IANCU
(Va urma)

Legea finanțării partidelor politice

comunistă, care și fac apologia "modestiei" și "simplității", de fapt, a mediocrității și prostiei. De ce fac ei asta, o știm bine. Noi însă ne aflăm de cealaltă parte a spectrului politic și trebuie să ne comportăm în consecință.

7. Este apoi nevoie să concepem într-un alt mod decât până acum, însăși desfășurarea campaniei electorale. Aici trebuie să ne punem în lucru înțelegerea noastră inteligentă și ingenioasă, suplețea noastră de gândire și lipsa noastră de prejudecăți. Să ne antrenăm în dialoguri și controverse civilizate cu toate partidele politice, fără complexe. Să arătăm și să demonstrăm că suntem dispuși la orice con-

Anunțuri • Anunțuri • Anunțuri • Anunțuri

Asociația Inginerilor din PNȚCD anunță organizarea conferinței susținută de dl dr. ing. Barbu PIȚIGOI, președintele asociației, cu tema "Servicii publice de interes general", care va avea loc în ziua de 13 februarie a.c., ora 17, la sediul

central al PNȚCD, din B-dul Carol I nr. 34.

ORGANIZAȚIA DE TINERET A PNȚCD SECTOR 5 BUCUREȘTI ANUNȚĂ PE TOTI MEMBRII SĂI CĂ ADUNAREA GENERALĂ DE

ALEGERI VA AVEA LOC SĂMBĂTĂ 17.02.1996, orele 10.00, LA SEDIUL PNȚCD DIN STR. DR. STAIKOVICI SECTOR 5".
Data: 10.02.1996

Președintele org. de tineret
PNȚCD sector 5.

Academicianul Gabriel TEPELEA la 80 de ani

(Urmare din pag. 1)

Abordând domenii variate, a elaborat studii și lucrări consacrate toponimiei (*Argeșul în lumea toponimiei*, 1969, în colaborare; *Toponime bihorene*, 1985), latinei medievale (*L'influence de latin medieval sur le roumain litteraire de Transylvanie*, 1971, în colaborare) și îmbinând pregătirea lingvistică cu pregătirea literară, volumele *Studii de istorie și limbă literară*, 1970; *Corelația limbă-literatură*, 1971; *Opțiuni și retrospective*, 1989; *Pentru o nouă istorie a literaturii și culturii române vechi*, 1994, aduc noi și pertinente contribuții în evaluarea literaturii și culturii române vechi, elementul lor comun fiind ideea redimensionării acestora și demonstrării necesității unei cercetări mai aprofundate a scrierilor din

(Urmare din pag. 1)

în calitate de cadru didactic, a realizat patru cursuri universitare: în limba română ("Curs de istoria limbii române", "Gramatica istorică", "Dialectologie", "Istoria limbii române literare") și trei în limba franceză ("Cours de morphologie française", "Cours special de français", "Cours de litterature française"), editate de Ministerul Învățământului. Activitatea sa didactică și culturală este prezentată în "Volumul omagial", editat, în 1981, sub egida Ministerului Învățământului.

Scriitor prodigios, eseist și memorialist. Autor a numeroase volume, dintre care: "Instantanee" (1937), "Plugarii condeiri din Banat" (1943), "Nuvele" (1944), "Tara Bihariei" (1945), "Problema omului în societatea românească" (1947), "Noi aspecte ale problemelor țărănești" (1947), "Date noi despre răscoala lui Horea" (1965), "Argeșul

perioada de etnogeneză a poporului român, înfrimând între altele și teza vacuum-ului istoric" (lucr. cit., 1994, p. vacuum-ului istoric) (lucr. cit., 1994, p. 2). Desigur că nu ne propunem (și nici nu am puteam) să estimăm întreaga contribuție adusă de dezvoltarea patrimoniului cultural românesc de la acad. Tepelea, întrucât complexitatea științifică și publicistică (a debutat cu versuri la revista orădeană "Flori de crâng" încă din perioada studiilor liceale, 1933, a colaborat cu versuri, proză și cronici literare la revistele "România Nouă", "Gând românesc", "Națiunea Română", "Lucaefănu" etc., apărându-i în 1937 primul volum de epigrame - *Instantanee*, elogios apreciat de G. Călinescu) nu poate fi rezumată aici, dar putem afirma că, la 80 de ani, are încă o activitate intensă și poate privi cu mândrie și satisfacție în urmă,

sale, între alții: G. Călinescu, P. Poniștescu, Perșesciu, Al. Piru, Ion Simionescu, Șerban Cioculescu, D. Macrea, Gh. Bulgar, Vasile Netea, Barbu Cioculescu, Dan Simionescu, Dan Zamfirescu, G. Ivașcu, Zigu Ornea, Eugen Simion ș.a.

Veteran al celui de-al doilea război mondial, la care a participat pe ambele fronturi, de est și de vest.

Membreu al Partidului Național Țărănesc (din 1933), secretar general al Organizației de Tineret a PNT din Ardeal și membreu al conducerii pe țară a acestui partid (1945). Candidat, ca deputat, pe listele PNT din județul Bihor la alegerile parlamentare din 19 noiembrie 1946. Arestat de zece ori, anchetat de foarte multe ori, chiar în perioadele în care se afla liber; condamnat la șase ani de închisoare pentru activitate vizând reorganizarea PNT (1949 - 1955) și deșnut în închisorile politice Jilava, Canal Dunăre - Marea Neagră, Aiud, Oradea.

După 1990, director coordonator

Selecție din volumul "Nemuritorii - Academicienii români, 1995"

în lumina toponimiei" (1969), "Studii de istorie și limbă literară" (1970), "Corelația limbă, literatură" (1971), "Momente din evoluția limbii române literare" (1973), "Opțiuni și retrospective" (1989), "Anii nimănu" (1992), "Iuliu Maniu în fața istoriei" (1993), "Amintiri și evocări" (1994), "Ion Mihalache în fața istoriei" (1994), "Rememorări de istorie, literatură și cultură națională" (1994), "Pentru o nouă istorie a literaturii și culturii române vechi" (1994). A colaborat la principalele publicații culturale din Cluj, București, Timișoara cu studii și articole, publicând din 1933 până în prezent, peste 1000 de studii și articole de filologie și istorie literară - culturală.

Ca istoric literar, a adus importante contribuții la redimensionarea literaturii și culturii române vechi, introducând în circuitul ei scriitorii români de limbă latină, începând din sec. IV - VI, până în sec. XIX, a lărgit aria culturii românești prin semnalaarea unor texte originale necunoscute până atunci într-o perioadă în care tratatele anterioare vorbeau doar despre traduceri, demonstrând, pe bază de documente, contribuția tiparitelor de la Râmnic și Sibiu la editarea unor cărți laice și subliniind semnificația colaborării dintre tipografiile românești din provinciile țării, separate politic la acea dată; a demonstrat existența unei literaturi juridice în limba română (corpul de documente în limba română din epoca lui Matei Basarab) etc. Aceste date au fost preluate de date certe, reprezentând un pas înainte în cercetările interdisciplinare de către istoricii literari avizați în lucrările lor de istorie a limbii române literare. Au comentat și recenzat lucrările

al Departamentelor de studii, doctrină și programe și vicepreședinte al Partidului Național Țărănesc Creștin Democrat, iar din 1996 Prim-vicepreședinte al PNTCD.

Deputat de Bihor, ales la 20 mai 1990 pe listele PNTCD, pentru prima legislatură a parlamentului (9 iunie 1990 - 14 octombrie 1992). Reales în aceeași circumscricție electorală, pe listele CDR, din partea PNTCD, la 27 septembrie 1992; președinte al Comisiei permanente de cultură, artă și mass-media a Camerei Deputaților. Membru al Grupului parlamentar român pentru Uniunea Interparlamentară; președinte al Grupului parlamentar român de prietenie cu Belgia. A fost unul din vicepreședinții Conferinței Uniunii Interparlamentare de la Santiago de Chile (1991).

Ca parlamentar, s-a implicat în problemele majore ale vieții politice, culturale, economice și sociale ale țării, cu aporturi personale la dezbaterile proiectului de Constituție și la definitivarea altor acte legislative importante, precum legile: fondului funciar, privatizării, învățământului, sponsorizării, timbrelor literar-muzical-cinematografice-folclorice, acreditării instituțiilor de învățământ superior etc. În cadrul unor conferințe interparlamentare a avut intervenții în problema dezarmării, coroborată cu cerința cultivării prin educație a unei atitudini de apropiere între popoare (Phenian, 1991); a supus atenției forurilor internaționale probleme privind Basarabia (Santiago de Chile, 1991), aspecte ale diplomației parlamentare (Stockholm, 1992), problema drepturilor și îndatoririlor minorităților naționale față de țara în care trăiesc (Geneva, 1991; Bratislava, 1993).

deoarece a parcurs aproape întregul domeniu de cercetare a limbii și literaturii române, îmbinând, la cursuri și în lucrări, o bogată informație cu interpretarea ingenioasă și expunerea atrăgătoare.

Îată de ce numele său se numără printre cele mai cunoscute publicului din țara noastră și celor dornici a se consacra studiului limbii și literaturii române.

La aniversarea a 80 de ani de viață și a peste 60 de ani de activitate publicistică și lingvistică, urăm domnului acad. Gabriel Tepelea VIVAT PROFESORES!

Gabriel Tepelea, președintele tineretului național țărănesc din Ardeal, 1945.

O propunere de redimensionare a literaturii și culturii române vechi

(Urmare din pag. 1)

Profesorul francez Verdun Saulnier include în cinci volume de *Littérature française*, publicate pe epoci în colecția "Que sais-je", pe toți scriitorii latini care și-au desfășurat activitatea în Galia, precum: Ausonius, Rutilius, Namatianus, Hilarius de Poitiers, Paulinus de Nola, Sulpicius Severus, Casian de Marsilia, Hilarius de Arles, Grégoire de Tours etc. Printre acești scriitori figurează și Ioannes Cassianus (n. în jurul anului 360, m. 435), care, după cei mai mulți cercetători români și străini, era originar din Dacia Pontică, mai precis dintr-un sat din apropierea Constanței de astăzi, unde inscripțiile consemnează și toponimul "Vicus Cassianorum". Cu alte cuvinte, Ioannes Cassianus, născut și format în școlile din Dacia, care și-a desfășurat activitatea în Marsilia, figurează (ca autor al unor scrieri în limba latină) într-o istorie a literaturii franceze, dar este ignorat de istoriile literare din țara de origine. Cassianus apare și în Dicționar critic de literatură franceză, realizat de catedra de specialitate a Universității din București, printre autorii francezi de limbă latină, fără a se menționa originea dacică.

Se impune așadar o redimensionare a culturii române prin includerea scrierilor în limba latină datorate unor autori români din Dacia, precum și a celor de alte semii care și-au desfășurat activitatea în limba latină la noi, în Scythia Minor (Dobrogea) așa cum procedează și alte istorii literare, din occident. Am fi nedrepti cu propria noastră cultură dacă am încorpora în Istoria literaturii române doar "Literatura română în limba slavonă" din secolele XV - XVII și am ignora scrierile românești în limba latină, care au cunoscut o dezvoltare complexă în secolele IV - VI d. Hr. și sub forma latinei medievale (târzii) din secolele XVI - XIX.

Aprofundarea acestui capitol din cultura noastră va învedera durata neobișnuit de mare a latinei ca limbă oficială de cancelarie în Transilvania și Banat, până târziu, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, datorită luptei surde pentru hegemonie care se ducea în cadrul imperiului austro-ungar între limbile celor două capitale, Viena și Budapesta, adică germana și maghiara. Și, în așteptarea unui deznodământ favorabil, fiecare din părți a acceptat

un compromis, adică o limbă "neutră", latina.

Dar latina din secolele XVI - XIX nu putea rămâne la stadiul din perioada lui Caesar și Cicero; ea a îmbrumut termeni legați de progresul vieții științifice, culturale și administrative etc., de la limbile moderne: germană, franceză, maghiară etc. Transformări importante au avut loc nu numai în domeniul vocabularului (ex. "electricitate", "elasticitate", "personalitate", "modalitate") - sunt forme ce nu pot fi explicate fonetic pe baze romanice, fără a admite faza latinei medievale - "personalitas - atis", "modalitas - atis", deoarece în franceză avem "personalité", "personalità" și fr. "modalité" it. "modalità"). Este vorba deci, în cazul latinei medievale, de transformări care au avut loc în toate compartimentele limbii: vocabular, fonetică, gramatică.

Comparând etimologiile propuse de dicționarele noastre (DLRM, DEX), constatăm că aceste dicționare nu țin seama de filiera latinei medievale (târzii). Ignorarea latinei medievale a determinat pe înaintașii noștri din secolul al XIX-lea să considere drept produse ale latinomaniei, termeni creați în sistemul latinei târzii, vehiculați de școlile din Transilvania și de profesorii ce au emigrat în Principate. Dacă înveșug fonetic al acestor termeni era dizgrațios și putea fi repudiat, nu este mai puțin adevărat că polemicii vremii nu au încercat să urce până la căile lor de pătrundere în limba română.

Credem că pentru stabilirea raporturilor complexe dintre latina târzie - care a avut o existență paralelă cu celelalte limbi romanice, le-a împrumutat o serie de termeni și a contribuit la modernizarea lor, fiind în același timp îmbogățită din fondul romanic și nu numai - sunt necesare noi și ample cercetări: dicționare, glossare, antologii. Ele se impun cu atât mai mult cu cât "Glossarium medietae et infimae latinitatis Regni Hungariae, Lipsiae", 1901, de A. Bartal, a omis o cercetare a documentelor care ogindesc influența latinei medievale asupra limbii române literare din Transilvania și Banat. La o estimare aproximativă, circa 25% din neologismele considerate de dicționare a fi pătruns în limba română prin filiera franceză, sunt eronate. Deci, ignorarea latinei din perioada pontică și medievală aduce prejudicii atât cercetării lingvistice, cât și istoriei noastre culturale.